

Srebrne gody w Równem

Срібний ювілей у Рівному

«Nic dwa razy się nie zdarza i nie zdarzy...» – słowa polskiej noblistki Wisławy Szymborskiej kolejny raz stały się faktem. Prawdą jest, że tylko raz można świętować srebrne gody w tak niecodzienny sposób – różnorodnie, wzruszająco, ale też wesoło, z nadzieją na przyszłość.

Jubileusz 25-lecia działalności Towarzystwa Kultury Polskiej na Równiejszczyźnie im. Władysława Reymonta w Równem zbiegł się ze 100-leciem odzyskania niepodległości przez Polskę. Z tego powodu również Dni Kultury Polskiej w Równem zostały w całości poświęcone tej rocznicy. W czwartkowe popołudnie i wieczór 27 września do Równego na Ukrainie przybywali goście z różnych stron Polski, żeby wziąć udział w uroczystościach. Zwiedzili miasto, złożyli wizytę w siedzibie Towarzystwa Kultury Polskiej, uczestniczyli w zajęciach języka polskiego. W następnym dniu od rana czekały na uczestników niezwykle atrakcyjne. Oto wycieczka historyczna i krajoznawcza do Ostroga – miasta, w którym mieszkają i wspólnie działają potomkowie różnych wyznań, kultur i narodów. Spotkanie z rektorem Akademii profesorem Ihorem Pasiecznikiem na długo pozostanie w pamięci każdego z uczestników wycieczki.

Wieczorem w Teatrze Dramatycznym w Równem na zaproszonych gości i wszystkich zainteresowanych rozwojem polskiej kultury na Równiejszczyźnie czekała wielka gala.

Prezes Władysław Bagiński uroczysto powitał licznie przybyłych gości: Piotra Matusiaka, Konsula Konsulatu Generalnego RP w Łucku, Aleksandra Danyłczuka, Przewodniczącą Równiejskiej Rady Obwodowej, delegację z Olsztyna na czele z Janem Bobkiem, Przewodniczącym Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego, delegację z Piotrkowa Trybunalskiego na czele z Wiesławą Olejnik, Radną Powiatu Piotrkowskiego, Dyrektora Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Władysława Reymonta w Piotrkowie Trybunalskim, delegację z Siedlec na czele z Jackiem Grabińskim, Prezesem Oddziału Stowarzyszenia «Wspólnota Polska» w Siedlcach, delegację z Chrzanowa

«Не було нічого двічі і не буде...» – ці слова польської поетеси Віслави Шимборської, лауреатки Нобелівської премії, вчергове стали фактом. Це правда, що лише раз можна відзначити срібний ювілей таким небуденним чином – різноманітно, зворушливо, весело, з надією на майбутнє.

25-річчя діяльності Товариства польської культури на Рівненщині імені Владислава Реймонта збіглися зі 100-літтям відновлення Польщею незалежності. Тож із цієї нагоди Дні польської культури в Рівному присвятили цій річниці. Після обіду та ввечері в четвер, 27 вересня, до Рівного з'їжджалися гості з різних куточків Польщі, аби взяти участь у святкуванні. Вони оглянули місто, відвідали Товариство польської культури, взяли участь у заняттях із польської мови. А наступного ранку на учасників очікували непересічні розваги, зокрема краєзнавча екскурсія до Острога – міста, де проживають нащадки різних віросповідань, культур і народів. Зустріч із ректором Острозької академії, професором Ігорем Пасічником, надовго залишиться в пам'яті кожного з учасників візиту.

Увечері в Рівненському драматичному театрі на за-

прошених гостей і всіх зацікавлених розвитком польської культури на Рівненщині чекала велика святкова церемонія.

Голова товариства Владислав Багінський привітав прибулих гостей: консула Генерального консульства РП у Луцьку П'єтра Матусяка, голову Рівненської обласної ради Олександра Данильчука, делегацію з Ольштина на чолі з Яном Бобеком, головою сеймика Вармінсько-Мазурського воєводства, делегацію з Пьотркова-Трибунальського на чолі з членом ради Пьотрковського повіту Веславою Олейнік, директора об'єднання понадгимназійних навчальних закладів «Центр безперервної освіти імені Владислава Реймонта» в Пьотркові-Трибунальському, делегацію з міста Седльце на чолі з головою відділення товариства «Спільнота польська» Яцеком Грабінським, делегацію з Хшанова в Малопольському воєводстві на

Майстер-класи для полоністів
Warsztaty dla polonistów

сторінка 2

На кладовищах у Микулинцях та Великій Березовиці

Na cmentarzach w Mikulińcach i w Berezowicy Wielkiej

сторінка 4

Восьмі «Зустрічі в Кременці»

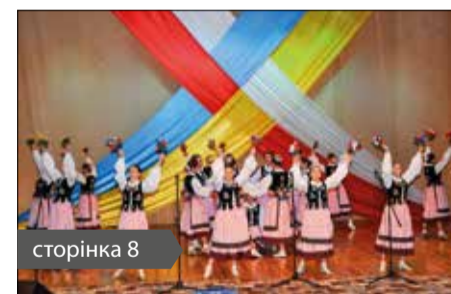
Ósme «Spotkania w Krzemieńcu»

сторінка 7

«Волинським соловейкам» 20 років

20 lat «Wołyńskich Słowików»

сторінка 8

Стаття перетворилася на книгу

Pisał artykuł, a powstała książka

сторінка 14

Методика культурна на Łuckiej polonistyce

Культурна методологія для луцьких полоністів

На Wydziale Filologii i Dziennikarstwa Wschodnioeuropejskiego Uniwersytetu Narodowego im. Łesi Ukrainki odbył się intensywny kurs nauczania języka polskiego dla studentów polonistyki. Poprowadził go dr Jerzy Kowalewski z Fundacji «Wolność i Demokracja».

Warsztaty na polonistyce w Łucku odbyły się w dniach 4–6 października z inicjatywy Konsulatu Generalnego RP. Według Jerzego Kowalewskiego była to swoista kontynuacja zeszłorocznego spotkania, zorganizowanego w ramach projektu «Koordinacja i wsparcie wyższego kształcenia polonistycznego na Ukrainie» realizowanego od kilku lat przez Fundację WiD i współfinansowanego w ramach sprawowania opieki Senatu RP nad Polonią i Polakami za granicą. «Warsztaty dla polonistów odbywają się w różnych miejscach. W zeszłym roku odbyły się również w Łucku. W tym roku Konsulat RP w Łucku wsparł rozszerzenie tych warsztatów» – zaznaczył Jerzy Kowalewski.

W zeszłym roku tematem warsztatów było nauczanie języka polskiego jako obcego na Ukrainie. Uczestnicy zajęć opracowywali książki do nauczania języka polskiego jako obcego, dowiedzieli się, jak wygląda pierwsza przeprowadzona lekcja i poznali historię nauczania języka polskiego jako obcego na świecie. W tym roku warsztaty rozszerzono o metodykę kulturową. Jerzy Kowalewski zaprezentował m.in. pierwszą lekcję prowadzoną tą metodą i lekcję dla osób uczących się języka na poziomie zaawansowanym.

Projekt «Koordinacja i wsparcie wyższego kształcenia polonistycznego na Ukrainie» przewiduje wiele działań, w tym doposażanie placówek, stypendia, kursy certyfikacyjne itd. (strona projektu: platformadobrychpraktyk.wid.org.pl). Do Łucka Jerzy Kowalewski przywiózł książki do

nauki języka polskiego kupione w ramach projektu. W tym tygodniu przeprowadzi on również warsztaty metodyczne w Czerkasach, Charkowie i Kamieńcu Podolskim.

Natalia DENYSIUK
Foto Kariny GOGOL

Na факультеті філології та журналістики Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки пройшов інтенсивний курс методики викладання польської мови для студентів полоністики. Його провів доктор Єжи Ковалевський із фонду «Свобода і демократія».

зовує фонд «Свобода і демократія» та співфінансується завдяки підтримці Сенату Республіки Польща Полонії та поляків за кордоном. «Майстер-класи для полоністів організують у різних місцях. Минулого року такий захід пройшов також у Луцьку. Цього року консультування підтримало продовження цих майстер-класів», – зазначив Єжи Ковалевський.

Попереднього року темою семінару було викладання польської мови як іноземної в Україні. Учасники занять опрацювали книги для викладання польської як іноземної, дізналися про те, як виглядає перший урок, ознайомилися з історією викладання польської мови як іноземної у світі. Цього року програма занять була розширена і включала культурологічні методики. Єжи Ковалевський представив, зокрема, перший урок та урок для осіб із високим рівнем знання польської з використанням цієї методики.

Проект «Координація та підтримка вищої полонійної освіти в Україні» передбачає багато заходів, включаючи матеріальну підтримку навчальних закладів (наприклад, закупівлю навчальної літератури), стипендії, курси для отримання сертифікатів (більше про це – на сайті проекту: platformadobrychpraktyk.wid.org.pl). Також Єжи Ковалевський привіз до Луцька книги для вивчення польської мови, придбані в межах проекту. Цього тижня він проведе методичні семінари в Черкасах, Харкові та Кам'янці-Подільському.

Наталія ДЕНИСУК
Фото Каріни ГОГОЛЬ

Urodziny Juliusza Słowackiego

У Кременці відзначили день народження Юліуша Словацького

26 września w szkole działającej przy Towarzystwie Odrodzenia Kultury Polskiej im. Juliusza Słowackiego w Krzemieńcu było bardzo wesoło i gwarno. Okazja nie była taka – urodziny narodowego wieszczka Juliusza Słowackiego.

Do szkoły zawitało w tym dniu sporo gości. Młodzież z Liceum Uniwersyteckiego w Chorzowie wraz z Andrzejem Królem («ojcem» międzynarodowego Stowarzyszenia zrzeszającego szkoły im. Juliusza Słowackiego); członkowie Towarzystwa z Krzemieńca, uczniowie z naszej szkoły oraz grupa polskich wolontariuszy odnawiających nagrobki na krzemienieckim cmentarzu (członkowie Fundacji Dziedzictwa Kulturowego oraz młodzież z Liceum im. Tadeusza Czackiego z Warszawy).

Tradycją zainicjowaną przez Andrzeja Króla jest, że we wrześniu młodzież z Polski odwiedza rodzinne miasto Słowackiego, by zwiedzić tutejsze muzeum poświęcone poecie, znaleźć się w innych miejscach, które inspirowały go do tworzenia swoich poematów.

Urodziny obchodzone były bardzo uroczysto. Wszyscy zobaczyli przedstawienie słowno-muzyczne w wykonaniu młodzieży z «Kawiarenki literackiej» działającej przy Uniwersyteckim Liceum w Chorzowie. Odśpiewano wieszczowi sto lat w kilku językach, w tym po polsku i ukraiń-

sku. Nie zabrakło pięknie odśpiewanego jednego z najbardziej znanych wierszy Juliusza Słowackiego «Testament mój» oraz utworów innych polskich poetów: Aleksandra Fredry, Adama Mickiewicza. W przypadku Mickiewicza był to fragment dotyczący przepisu na staropolski bigos z «Pana Tadeusza». Nie bez powodu, ponieważ po uczcie dla ducha zakończonej gromkimi brawami zaczęła się uczta dla ciała, podczas której wszyscy goście mogli raczyć się między innymi pysznym «mickiewiczowskim» bigosem – polecamy przepis z «Pana Tadeusza», księga IV. Bigos to nie wszystko, były jeszcze torty urodzinowe i inne pyszności, które pomogły przygotować niezawodne panie z TOKP im. Juliusza Słowackiego w Krzemieńcu.

Jak urodziny to również upominki i prezenty. Szkoła w Krzemieńcu otrzymała książki zarówno do biblioteki, jak i dla uczniów. Maluchy dostały sporo słodkości.

Bożena PAJĄK i Teresa SZEFLER,
nauczycielki ze szkoły w Krzemieńcu,
Smydze i Szepetynie skierowane do pracy przez ORPEG

26 вересня у школі, що діє при Товаристві відродження польської культури імені Юліуша Словацького в Кременці, було дуже весело та гамірно. Нагода неабияка – день народження польського пророка Юліуша Словацького.

До школи в цей день завітало чимало гостей: молодь з університетського ліцею в Хожові разом із Анджеєм Крулем (батьком Міжнародної асоціації шкіл імені Юліуша Словацького), члени товариства з Кременця, учні школи та група польських волонтерів, котрі відновлюють могили на кременецькому кладовищі (члени Фондації культурної спадщини та молодь із Ліцею імені Тадеуша Чацького у Варшаві).

Уже традиційно з ініціативи Анджея Круля молодь із Польщі у вересні відвідує рідне місто Словацького, щоб завітати до музею, присвяченого поету, пройтися місцями, які надихали його до написання поезії.

День народження Словацького пройшов надзвичайно урочисто. Присутні переглянули словесно-музичну виставу у виконанні молоді з «Літературної кав'ярні», що діє при університетському ліцеї в Хожові, заспівали «Многая літа» кількома мовами, зокрема польською та українською. Прозвучали також покладений на музику один із найвідоміших віршів Юліуша

Словацького «Мій заповіт», твори Александра Фредра та Адама Міцкевича. У випадку Міцкевича це був фрагмент «Пана Тадеуша» із рецептом старопольського бігосу. Обрали його не випадково, оскільки після виступів, за які глядачі подякували гучними аплодисментами, гостей почастували міцкевичівським бігосом (рекомендуємо рецепт із «Пана Тадеуша», книга IV). Бігосом організатори не обмежилися, були також святкові торти та інші делікатеси, які допомогли приготувати жінки з Товариства відродження польської культури імені Юліуша Словацького в Кременці.

У день народження не обійшлося також без подарунків. Школа в Кременці одержала книжки, а малеча – солодощі.

Bożena PAJĄK i Teresa SZEFLER,
учительки польської мови, скеровані до Кременця,
Смиги та Шепетина організації ORPEG

Nauczyciele z ORPEG-u spotkali się w Zamłynie

Учителі з організації ORPEG зустрілися в Замлинні

Інтеграція час zacząć! Sprzyjają temu i miejsce, i natura, i pogoda. Na Ukrainie, do leżącego tuż przy granicy z Polską ośrodka w Zamłynie przybyli nauczyciele skierowani przez ORPEG. Łączą przyjemne z pożytecznym. Otoczeni pięknymi widokami uczestniczyli w warsztatach zorganizowanych przez Konsulat Generalny RP w Łucku.

Час для інтеграції! Сприяють і місце, і природа, і погода. До Інтеграційного центру в Замлинні, що неподалік польсько-українського кордону, прибули вчителі, скеровані в Україну організацією ORPEG. Там вони поєднували приємне з корисним – серед прекрасних краєвидів брали участь у майстер-класах, організованих Генеральним консульством РП у Луцьку.

Konsul Teresa Chruszcz zaprosiła nauczycieli skierowanych przez ORPEG do różnych miejscowości Łuckiego Okręgu Konsularnego na Ukrainie na weekend do malowniczo położonego ośrodka – Centrum Integracji w Zamłynie. Już w sobotę od rana trwały intensywne, ale bardzo interesujące zajęcia. Ksiądz Jan Buras – gospodarz opowiedział nam niezwykłą historią tego miejsca, które zmieniała właścicieli, popadało w ruinę, a dzisiaj błyszczy wśród pięknej przyrody i tętni życiem. Dzięki temu obecnie do ośrodka przybywają liczni goście. Następnie pani konsul przekazała uczestnikom cenne informacje dotyczące realizacji planowanych projektów, konkursów i innych ważnych zadań związanych ze zbliżającą się setną rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości.

Kolejne zajęcia tego dnia były prowadzone przez artterapeutkę Tetianę Miałkowską. Miały one na celu zintegrowanie grupy poprzez działanie i porozumiewanie się w sposób pozawerbalny. Ku zaskoczeniu wszystkich przyniosły one wspaniałe efekty. Pozwoliły odkryć w nas nieznaną dotąd umiejętność teatralne, wokalne, malarskie. Rozumieliśmy się w pełni, bez słów. Po zajęciach, podczas wieczornego spotkania, piękne, rzewne ukraińskie dumki w wykonaniu pani Tetiany wprowadziły nastrój melancholii, rozbudziły polskie serca i zachęciły do wspólnego śpiewania piosenek zarówno polskich, jak i ukraińskich. To była prawdziwa integracja. Na zakończenie pobytu w Zamłynie wykonaliśmy, a właściciel «napisaliśmy», prawdziwe «dzieła sztuki» – ikony na szkle. Wszyscy byliśmy tak zaangażowani, że nikt nie zauważył, iż czas szybko minął. Trzeba było się żegnać, opuszczać wspaniałego człowieka o ogromnym sercu i duszy – księdza Jana, wszystkich serdecznych ludzi i urokliwe miejsce.

Może będziemy mieli szczęście przyjechać tu znów, nasycić się dobrem

i spokojem, zdobyć kolejne umiejętności, by zastosować je podczas zajęć w szkołach i ośrodkach, do których jesteśmy skierowani.

Elżbieta PIOTROWSKA,
nauczycielka skierowana przez ORPEG
do pracy dydaktycznej w Równem

Konsul Teresa Hruć zaprosiła wчителів, скерованих Центром розвитку польської освіти за кордоном (ORPEG) до Луцького консульського округу, на вихідні до мальовничого Інтеграційного центру «Замлиння». Уже суботнього ранку, 6 жовтня, розпочалися активні

та цікаві заняття. Отець Ян Бурас розповів про незвичну історію цього місця, яке змінювало власників, згодом перетворилося на руїну, а сьогодні пульсує життям в оточенні живописної природи. Завдяки цьому зараз до центру приїжджає багато гостей. Консул повідомила учасникам важливу інформацію щодо запланованих проектів, конкурсів та інших заходів, пов'язаних із відзначенням соті річниці відновлення незалежності Польщі.

Заняття того дня проводила арт-терапевтка Тетяна Мялковська. Вони мали на меті інтегрувати групу за допомогою спільної роботи та спілкування невербальним способом. Чудові результати заняття всіх здивували. Вони дозволили нам відкрити невідомі досі театральні, вокальні та художні таланти. Ми чудово розуміли один одного без слів. Увечері гарні тужливі українські думи у виконанні Тетяни Мялковської створили меланхолійний настрій, зворушили польські серця та заохотили до спільного співу польських та українських пісень. Це була справжня інтеграція. Наприкінці нашого перебування в Замлинні ми зробили, а точніше написали, справжні мистецькі твори – ікони на склі. Ми були настільки зайняті роботою, що ніхто навіть не помітив, як швидко минув час. Прийшла пора прощатися одне з одним та з отцем Яном, чудовою людиною із величезним серцем, всіма душевними людьми і чарівним місцем.

Можливо, нам пощастить приїхати сюди ще раз, наповнитися добром і спокоєм, набути нових умінь, щоб застосувати їх під час уроків у школах та осередках, до яких ми направлені.

Elżbieta PIOTROWSKA,
учителька польської мови,
скерована до Рівного організацією ORPEG

Informacja wołyńska Волинська інформація

W Łucku ogłoszono konkurs na najlepsze upominki turystyczne z miasta: zwykły i ekskluzywny.

.....

У Луцьку оголошили конкурс на найкращий туристичний промоційний сувенір і цінний ексклюзивний сувенір міста.

Z inicjatywy Muzeum Krajoznawczego w Lubomlu wydano dwie koperty pocztowe z widokami zabytków położonych na terenie rejonu.

.....

З ініціативи Любомльського краєзнавчого музею вийшли друком два конверти з зображеннями історичних споруд краю.

Na poligonie pod Włodzimierzem Wołyńskim z okazji Dnia Żołnierza Obrony Terytorialnej zorganizowano dzień strzelecki.

.....

На полігоні біля Володимира-Волинського з нагоди Дня бійця територіальної оборони провели стрілецький день.

Zgodnie z decyzją Rady Miasta Łuck od trzeciego kwartału 2019 r. za bilety w transporcie miejskim można będzie zapłacić kartą płatniczą, smartfonem lub skorzystać ze specjalnego biletu elektronicznego.

.....

Відповідно до рішення міської ради, з третього кварталу 2019 р. у громадському транспорті Луцька можна буде розплачуватися за проїзд банківськими картками, смартфонами чи спеціальними електронними квитками.

Na terenie szkoły sztuk pięknych w Kowlu znaleziono szczątki kilkuset niemieckich żołnierzy i oficerów z czasów II wojny światowej.

.....

На території школи мистецтв у Ковелі виявили останки кількох сотень німецьких солдат і офіцерів часів Другої світової війни.

Brama Łucka z XVII w. położona we wsi Zalisoczce, stanowiąca część fortyfikacji Ołyki, stała się znów własnością państwową. Wcześniej zabytek był wykorzystywany przez prywatnego przedsiębiorcę.

.....

Луцьку браму міських укріплень XVII ст., розташовану в Залісочому, колишньому передмісті Олики, повернули у власність держави. До цього приміщення пам'ятки архітектури використовував приватний підприємець.

Кształtując wspólną pamięć

W ostatnich dniach września Ukrainę odwiedzili uczestnicy polsko-ukraińskiego seminarium wyjazdowego zorganizowanego w ramach projektu «Z powrotem do przyszłości – kształtujemy wspólną pamięć».

Jest to polsko-ukraiński projekt studencki realizowany wspólnie przez Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży w Oświęcimiu, Instytut Europeistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie oraz Centralnoukraiński Narodowy Uniwersytet Techniczny w Kropywnyckim. Projekt dofinansowała Fundacja Pamięci Ofiar Auschwitz-Birkenau oraz Stowarzyszenie wspierające MDSM.

Koordinator projektu, edukatorka MDSM Natalia Tkachenko zaznaczyła, że pomysł seminarium powstał z potrzeby otwartej rozmowy o trudnych momentach wspólnej historii oraz przewyciężenia istniejących uprzedzeń i zbliżenia na poziomie młodych osób. Jest to kontynuacja spotkania zrealizowanego w zeszłym roku w Oświęcimiu i Krakowie. «Rozmawialiśmy o kwestii pamięci, w tym pamięci negatywnej, o tym, na ile ta pamięć dzieli czy łączy. W tym roku realizujemy drugą część projektu, mianowicie wyjazd studyjny do Łucka i Lwowa, gdzie wspólnie chcemy nie tylko zgłębić kwestie historyczne, dotyczące wydarzeń na Wołyniu i w Galicji Wschodniej w okresie niemieckiej okupacji i II wojny światowej, lecz również spojrzeć na to, jak funkcjonuje pamięć zbiorowa o wydarzeniach polsko-ukraińskiej historii dzisiaj» – podkreśliła Natalia Tkachenko.

Wyjazd miał na celu zapoznanie się z tym, jak wygląda pamięć o Zbrodni Wołyńskiej i szerzej o II wojnie światowej w przestrzeni publicznej: w muzeach, w przestrzeni miejskiej, w organizacjach pozarządowych i inicjatywach lokalnych. Na trasie podróży znalazły się m.in. Łuck, Lwów, Kisielin, Pawliwka (Poryck), Mosty Wielkie. Program wyjazdu obejmował zwiedzanie muzeów i miejsc pamięci, oprowadzanie po Łucku i Lwowie, spotkania z osobami zaangażowanymi w pracę na rzecz zachowania przestrzeni historycznej i jej upamiętniania oraz dyskusje moderowane. Podczas intensywnego programu studentom udało się zebrać dużo ciekawych obserwacji do refleksji o przeszłości, pamięci, pojednaniu, które znajdują swoje odzwierciedlenie w albumie reportażowym ze zdjęciami i krótkimi komentarzami uczestników wyjazdu studyjnego.

W trakcie pobytu w Łucku studenci z Polski i Ukrainy spotkali się z Walentym Wakolukiem, prezesem Stowarzyszenia Kultury Polskiej im. Ewy Felińskiej na Wołyniu, redaktorem naczelnym «Monitora Wołyńskiego». Rozmowa

odbyła się w siedzibie SKP. Uczestnicy spotkania dyskutowali o trudnych kwestiach dla narodu polskiego i ukraińskiego, jak również o tym, kiedy nadejdzie właściwy czas na poruszanie tych problemów. Rozmawiali także o filmie «Wołyń» Wojciecha Smarzowskiego, o inicjatywach oddolnych i rządowych w zakresie upamiętnienia, o opracowaniach naukowych. Spotkanie to można by było podsumować stwierdzeniem jednej z jego uczestniczek: «Chyba jeszcze długo nie będziemy mogli przejść z dyskusji „Czyja to była wina” na etap, że „Zrobił to człowiek człowiekowi”».

Natalia DENYSIUK
Fot. Dorian JĘDRASIEWICZ

Формуючи спільну пам'ять

В останні дні вересня Україну відвідали учасники польсько-українського виїзного семінару, організованого в рамках проекту «Назад у майбутнє – формуємо спільну польсько-українську пам'ять».

молоді. Цьогорічний семінар є продовженням минулорічного, реалізованого в Освенцимі та Кракові. «Ми розмовляли про пам'ять, зокрема й негативну, про те, наскільки ця пам'ять ділить чи об'єднує. У цьому році ми реалізуємо другу частину проекту, тобто навчальну поїздку до Луцька і Львова, де спільно хочемо не тільки заглибитися в історичні питання, що стосуються подій на Волині та у Східній Галичині в період німецької окупації і загалом Другої світової війни, але й поглянути на те, як сьогодні функціонує колективна пам'ять про події польсько-української історії», – підкреслила Наталія Ткаченко.

Виїзний семінар мав на меті ознайомлення з тим, якою є пам'ять суспільства про Другу світову війну та Волинську трагедію зокрема: в музеях, міському просторі, неурядових організаціях і місцевих ініціативах. Маршрут подорожі охопив Луцьк, Львів, Киселин, Павлівку (до 1951 р. Порицьк), Великі Мости. У програмі були відвідування музеїв і місць пам'яті, екскурсії Луцьком і Львовом, зустрічі з особами, які займаються збереженням історичного простору й увіковіченням пам'яті, дискусії. Беручи участь у насиченій подіями поїздки, студенти отримали багато цікавих імпульсів до роздумів про минуле, пам'ять, поєднання, які знайдуть своє віддзеркалення в репортажному альбомі зі світлинами й короткими коментарями учасників навчального візиту.

Перебуваючи в Луцьку, студенти з Польщі й України зустрілися з Валентином Ваколюком, головою Товариства польської культури на Волині імені Еви Фелінської, головним редактором «Волинського монітора». Розмова відбулася в приміщенні товариства. Учасники дискутували про складні для польського й українського народів питання, а також про те, коли настане відповідний час для того, щоб їх порушувати. Розмовляли теж про фільм «Волинь» Войцеха Смажовського, урядові заходи та громадські ініціативи у сфері увіковічення пам'яті та наукові дослідження складних сторінок історії. Цю зустріч можна було би підсумувати словами однієї з її учасниць: «Мабуть, ми ще довго не зможемо перейти з дискусії «Хто винен» на етап, коли резюмуємо: «Зробила це людина людині»».

Natalia DENYSIUK
Fot. Dorian JĘDRASIEWICZ

Ocaleni od zapomnienia: Tadeusz Ściwiarski

Повернуті із забуття: Тадеуш Сцивярський

Do grona nauczycieli, którzy doznali sowieckich represji w latach 1939–1941, należał Tadeusz Ściwiarski, który pracował we wsi Myszakowa w gminie Ludwipol (obecnie rejon berezieński w obwodzie rówieńskim)

Серед учителів, репресованих радянською владою 1939–1941 рр., був і Тадеуш Сцивярський, який працював у селі Мишакова Людвипільської гміни (нині Березнівський район Рівненської області).

Tadeusz Ściwiarski urodził się w 1914 r. w Sosnowcu (w okresie międzywojennym – województwo kieleckie, obecnie śląskie). Ojciec Tadeusza, Antoni Ściwiarski, s. Józefa pracował jako górnik w kopalni, zmarł w 1934 r. Matka, Franciszka c. Piotra (ur. w 1890 r.) prowadziła dom i zajmowała się wychowaniem pięciorga dzieci – Tadeusza, Eugeniusza, Krzysztofa, Ireny i Zofii (po ślubie Witkowska). Wiadomo, że cała rodzina Tadeusza po klęsce Polski w wojnie niemiecko-polskiej znalazła się na terenie Generalnego Gubernatorstwa.

Wykształcenie pedagogiczne Tadeusz Ściwiarski zdobył w 1933 r., ukończywszy seminarium nauczycielskie w Sosnowcu. W tymże roku został powołany do Wojska Polskiego. W 11 Pułku Piechoty, stacjonującym w Tarnowskich Górach, ukończył kurs przysposobienia wojskowego i szkołę podoficerską. Po demobilizacji Tadeusz Ściwiarski został wpisany na listę oficerów rezerwy w stopniu podchorążego. W 1935 r., a następnie w 1937 r. odbył ćwiczenia wojskowe. W 1936 r. awansował na stopień podporucznika rezerwy.

W 1934 r. zaczął działalność pedagogiczną. W 1935 r. objął stanowisko dyrektora szkoły we wsi Myszakowa w gminie Ludwipol na Wołyniu. W 1936 r. młody nauczyciel na własne życzenie podjął obowiązki instruktora Związku Strzeleckiego. Nie mając własnej rodziny Tadeusz Ściwiarski całkowicie poświęcił się pracy. Uczył młodzież polską geografii, historii, matematyki, wystawiał z członkami organizacji spektakle, uczył ich piosenek. Później ze słów Tadeusza funkcjonariusze NKWD wpisali do protokołu przesłuchania: «Zadanie (...) organizacji «Strzelec» polegało na tym, żeby (...) zaszczerpić członkom organizacji miłość do byłego państwa polskiego, wychowywać wiernych obrońców interesów swojego państwa (...)».

W Myszakowej do «Strzelca» przynależało 25–30 osób, przeważnie Polaków w wieku przedpoborowym (17–21 lat), dlatego głównym zadaniem Tadeusza Ściwiarskiego było szkolenie ich w zakresie przysposobienia wojskowego. W tym czasie komendantem tej organizacji był Adolf Wierzbicki. «Strzelec» współpracował ściśle z Korpusem Ochrony Pogranicza, który dostarczał materiały dydaktyczne i broń palną potrzebne do przeszkolenia młodzieży.

30 sierpnia 1939 r., czyli w przededniu II wojny światowej, podporucznik Tadeusz Ściwiarski został zmobilizowany do Wojska Polskiego. Jednostką, do której trafił, stoczyła walki z wojskiem niemieckim na froncie południowym w okolicach Przemyśla. Po porażce Tadeusz z dwudziestoosobową grupą polskich żołnierzy wyruszył do Lwowa. W Brzuchowicach dowiedzieli się, że do miasta wkroczyła Armia Czerwona. Żołnierze zostawili więc broń w brzuchowickim lesie i wyruszyli do domu.

Po powrocie do Myszakowej Tadeusz Ściwiarski zatrudnił się w miejscowej szkole i pracował w niej do chwili aresztowania.

10 kwietnia 1940 r. Tadeusz został aresztowany przez Rejonowy Oddział NKWD w Ludwipolu. Podobnie jak większość bohaterów naszych szkiców, trafił do więzienia w Równem.

Szczegółnie zainteresowanie śledczych wywołał fakt, że aresztowany był instruktorem Związku Strzeleckiego. Funkcjonariusze NKWD zarzucali członkom tej organizacji wspieranie polskiej policji w walce z «objawami rewolucyjnymi miejscowych chłopów w dniach obchodów świąt rewolucyjnych» oraz przygotowywanie agentów do tak zwanej «dwójki». Na skutek zeznań Tadeusza

Ściwiarskiego enkawudziści wszczęli odrębne postępowanie wobec Adolfa Wierzbickiego.

Śledztwo w sprawie Tadeusza dobiegło końca 17 lipca 1940 r. Oskarżono go o to, że był «oficerem, podporucznikiem rezerwy byłego Wojska Polskiego, w 1939 r. brał udział w działaniach wojennych. W 1936 r. był instruktorem polskiej organizacji młodzieżowej «Strzelec», wychowywał jej członków w duchu patriotycznym byłego państwa polskiego, czyli przestępstw, o których mowa w art. 54-13 Kodeksu Karnego USRR».

Decyzją Kolegium Specjalnego NKWD ZSRR z dnia 25 października 1940 r. za «aktywną walkę z ruchem rewolucyjnym» Tadeusz Ściwiarski został skazany na osiem lat pozbawienia wolności w obozach pracy. Karę odbywał w obozie «Iw-dellag».

31 sierpnia 1941 r. Tadeusz Ściwiarski otrzymał zaświadczenie stwierdzające, że na podstawie Rozporządzenia Prezydium Rady Najwyższej ZSRR amnestiowano go jako polskiego obywatela i ma on prawo swobodnego przebywania na terytorium ZSRR za wyjątkiem strefy przygranicznej, stref zakazanych, miejscowości objętych działaniami wojennymi i miast reżimowych pierwszej i drugiej kategorii. W tym dokumencie widnieje zapis, że Tadeusza Ściwiarskiego skierowano do miasta Szymkent na południu Kazachstanu, wybranego przez niego jako miejsce zamieszkania.

Według postanowienia Prokuratury Obwodu Rówieńskiego z dnia 17 marca 1989 r. wobec Tadeusza Ściwiarskiego zastosowano art. I Ustawy Prezydium Rady Najwyższej ZSRR z dnia 16 stycznia 1989 r. «O dodatkowych przedsięwzięciach dotyczących odnowienia sprawiedliwości wobec ofiar represji, mających miejsce w okresie lat 30–40 – na początku lat 50».

Dalsze losy Tadeusza Ściwiarskiego nie są nam znane.

W trakcie poszukiwań informacji o bohaterze tej publikacji znaleźliśmy na stronie wolyn.freehost.pl, wzmiankę o tym, że Tadeusz Ściwiarski zmarł w 2005 r. w Australii.

Tetiana SAMSONIUK

pusom oхорони прикордоння, який надавав навчальні посібники та вогнепальну зброю для вишколу членів організації.

30 серпня 1939 р., фактично за день до початку Другої світової війни, Тадеуша Сцивярського мобілізували у званні підпоручика до польської армії. Військове формування, до якого він потрапив, вело бої з німецькими військами на південному фронті біля Перемишля. Потерпівши поразку, групою з 20 осіб польські вояки направилися до Львова. Перебуваючи у Брюховичах, вони дізналися, що Львів знаходиться під контролем Червоної армії. Тадеуш, як і його побратими, залишивши зброю у Брюховицькому лісі, відправився додому.

Повернувшись до Мишакової, Тадеуш Сцивярський влаштувався на роботу в школі, де пропрацював до арешту.

Людвипільський райвідділ НКВС затримав Тадеуша Сцивярського 10 квітня 1940 р. Як і більшість героїв наших нарисів, він потрапив до рівненської в'язниці.

Особливе зацікавлення слідчих викликав той факт, що в'язень був інструктором Союзу стрільців. Енкаведисти звинувачували членів цієї організації в наданні допомоги польській поліції в боротьбі з «революційними проявами місцевих селян у дні відзначення революційних свят», а також у підготовці агентів для «двуйки». За результатами свідчень Тадеуша Сцивярського слідчі розпочали окреме провадження щодо Адольфа Вербицького.

Слідство у справі Тадеуша Сцивярського завершилося 17 липня 1940 р. Його звинуватили в тому, що він «був офіцером-підпоручиком резерву колишньої польської армії, у 1939 р. брав участь у воєнних діях. Протягом 1936 р. був інструктором польської молодіжної організації «Стрелець», виховуючи її членів у патріотичному дусі колишньої польської держави, тобто в злочинах, передбачених ст. 54–13 КК УРСР».

Постановою Особливої наради при НКВС від 25 жовтня 1940 р. за «активну боротьбу против революційного движіння» Тадеуша Сцивярського засудили до восьми років позбавлення волі у виправно-трудова таборі. Свій термін покарання він відбував у «Івдельлазі».

31 серпня 1941 р. Тадеуш Сцивярський отримав посвідчення, в якому зазначалося, що на підставі Указу Президії Верховної Ради його амністували як польського громадянина та що він має право на вільне проживання на території СРСР за виключенням прикордонної смуги, заборонних зон, населених пунктів, у яких оголошено воєнний стан, і режимних міст першої та другої категорій. Відповідно до цього документу, Тадеуша Сцивярського відправили до міста Чимкент Південно-казахстанської області, обраного ним для проживання.

Заключенням прокуратури Рівненської області від 17 березня 1989 р. Тадеуш Антонович Сцивярський потрапляє під дію ст. I Указу Президії Верховної Ради СРСР від 16 січня 1989 р. «Про додаткові заходи по відновленню справедливості щодо жертв репресій, які мали місце в період 30–40-х і початку 50-х років».

Подальша доля Тадеуша Сцивярського нам не відома.

Шукаючи інформацію, про героя цієї публікації, на сайті wolyn.freehost.pl ми знайшли згадку про те, що Тадеуш Сцивярський помер у 2005 р. в Австралії.

Тетяна САМСОНІУК

Artystyczno-naukowe spotkania w Krzemieńcu

Мистецько-наукові зустрічі в Кременці

W latach 2011–2018 odbyło się osiem edycji Międzynarodowego Sympozjum Artystyczno-Naukowego «Spotkania w Krzemieńcu».

У 2011–2018 роках уже вісім разів відбувся Міжнародний мистецько-науковий симпозиум «Зустрічі в Кременці».

Cykliczny, międzynarodowy projekt objęty jest patronatem Prezydenta Miasta Krakowa, Konsulatu RP we Lwowie i Konsulatu Generalnego Ukrainy w Krakowie i Lublinie. Jego inicjatorami są: Stowarzyszenie Forum Innowacyjności ODIN z Krakowa, Akademia Humanistyczno-Pedagogiczna w Krzemieńcu we współpracy z Katedrą Projektów Edukacyjnych i Artystycznych Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie.

Temat przewodni tegorocznej, ósmej już edycji Interdyscyplinarnego Międzynarodowego Sympozjum Artystyczno-Naukowego «Spotkania w Krzemieńcu», brzmiał «Wielokulturowość w sztuce. Poszukiwanie alternatywnych form aktywności twórczej w przestrzeniach edukacyjnych i artystycznych». Program Sympozjum realizowany był w dwóch miastach. 12–22 sierpnia jego uczestnicy przebywali w Krzemieńcu, aby 23 sierpnia przenieść się do Iwano-Frankiwska. W tym roku w Spotkaniach brali udział artyści ze Szwecji, Chile, Niemiec, Włoch, Kanady oraz tradycyjnie z Ukrainy i Polski.

Program pobytu w Krzemieńcu, gdzie uczestnicy Sympozjum tradycyjnie już mieszkali i pracowali na terenie Akademii Humanistyczno-Pedagogicznej, obejmował, oprócz wspólnej pracy, również seminaria, warsztaty i fakultatywne wycieczki służące poznaniu historii i kultury regionu oraz nawiązywaniu nowych kontaktów. W trakcie pobytu w Krzemieńcu artyści byli uczestnikami wernisażu Waleriina Welička w Muzeum Juliusza Słowackiego, odwiedzili również Wiśniowiec i Poczajów.

21 sierpnia, dzięki pomocy Konsulatu Generalnego RP w Łucku, grupa uczestników VIII Sympozjum miała możliwość przyjazdu do Łucka i odbycia spotkań w celu nawiązania kontaktów z miejscowymi artystami, artystami-pedagogami i dyrektorami instytucji zajmujących się promocją kultury, sztuki i dziedzictwa narodowego.

W czasie pobytu odbyły się spotkania z szefem Wołyńskiego Oddziału Narodowego Związku Artystów Ukrainy Wołodymyrem Marcukiem i artystami, z dyrektorem Muzeum Ikony Wołyńskiej Tetianą Jelisiejewą oraz z kierownikiem Departamentu Kultury w Urzędzie Miasta Łucka Tetianą Hnatiw.

W rozmowach dotyczących perspektyw i strategii działań, z udziałem wicekonsula RP w Łucku Teresy Chruszcz, ze strony polskiej uczestniczyli: kurator artystyczny i merytoryczny Sympozjum, Kierownik Katedry Projektów Edukacyjnych i Artystycznych na Uniwersytecie Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie prof. dr hab. Teresa Żebrowska, dr Jacek Pasieczny z UP w Krakowie, dr Artur Bartkiewicz związany z Uniwersytetem im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, prezes Stowarzyszenia Forum Innowacyjności ODIN w Krakowie Leszek Żebrowski, współorganizator Sympozjum, dr Swietłana Tkaczuk z Akademii Humanistyczno-Pedagogicznej w Krzemieńcu oraz opiekująca się nami artystka-pedagog, dyrektor Studia Artystycznego «Pjaternia» Tetiana Miałkowska z Łucka.

Pozostali uczestnicy Sympozjum ze Szwecji, Chile, Niemiec, Włoch, Ukrainy i Polski mieli również okazję obejrzenia wspaniałych zbiorów Muzeum Ikony Wołyńskiej, Katedry Świętych Apostołów Piotra i Pawła oraz Zamku Lubarta w Łucku.

Pobyt w Krzemieńcu zakończył roboczy wernisaż interdyscyplinarnej wystawy uczestników. Odbył się on w historycznej sali im. Hugo Kołłątaja w kompleksie Jezuitów, będącym obecnie częścią Akademii.

23 sierpnia uczestnicy Sympozjum przenieśli się do Iwano-Frankiwska, gdzie w następnym dniu mieli okazję uczestniczyć w Świątce Niepodległości Ukrainy.

25 sierpnia artyści zrealizowali w Centrum Kultury Polskiej i Dialogu Europejskiego w Iwano-Frankiwsku warsztaty plastyczne dla dzieci w

wiek 8–12 lat. Odbyły się one w dwóch częściach. Pierwsze zajęcia przygotowali i przeprowadzili artyści ze Szwecji, którzy byli w tym roku najliczniejszą grupą obcokrajowców. Drugie warsztaty pod kierunkiem prof. Teresy Żebrowskiej przeprowadzili artyści-pedagodzy z Polski. Tego samego dnia po południu miał miejsce wernisaż, na którym pokazano prace mające charakter notatek powstałych podczas Sympozjum. W trakcie pobytu w Iwano-Frankiwsku odbyło się również spotkanie prof. dr hab. Teresy Żebrowskiej, będącej komisarzem artystycznym pleneru, z prof. Bohdanem Tymkiwem z Podkarpackiego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku, którego celem była wymiana doświadczeń i nawiązanie partnerskich kontaktów.

Prace powstałe w trakcie tegorocznego Sympozjum wraz z pracami z roku poprzedniego będą prezentowane po wydaniu nowego katalogu w galeriach sztuki i muzeach w Polsce. Organizatorzy mają również zamiar równolegle z wystawą artystów współczesnych pokazać prace wybitnego artysty Eustachego Wasilkowskiego, zwanego z przedwojenną kolonią artystyczną w Krzemieńcu.

Leszek ŻEBROWSKI,
prezes Stowarzyszenia Forum Innowacyjności ODIN
w Krakowie

Na zdjęciach: 1. Grupa uczestników Sympozjum na Górze Bony w Krzemieńcu. 2. Grupa uczestników Sympozjum przed kompleksem budynków Zakonu Jezuitów, dawnego Liceum, obecnie Akademii Humanistyczno-Pedagogicznej w Krzemieńcu. Foto Artur BARTKIEWICZ

Słowackiego, побуwali також у Вишнівці та Почаєві.

21 sierpnia z wdzięcznością Generalnemu konsulatu RP w Łucku grupa miała nagodę przyjechać do Łucka i зустрітися z місцевими митцями, викладачами й директорами закладів, що займаються розвитком культури, мистецтва й національної спадщини.

Під час цього візиту відбулися зустрічі з головою Волинської організації Національної спілки художників України Володимиром Марчуком і художниками, директоркою Музею волинської ікони Tetianou Єлісеєвою та директоркою департаменту культури Луцької міської ради Tetianou Gnativ.

У перемовинах щодо перспектив і стратегії дій за участю віце-консула RP у Луцьку Терези Хрущ із польської сторони брали участь мистецький і науковий куратор симпозиуму, завідувач кафедри освітніх і мистецьких проектів Педагогічного університету імені Національної освітньої комісії у Кракові, професор Тереза Жебровська, Яцек Пасечни з цього ж університету, Artur Bartkiewicz з Університету імені Яна Кохановського в Кельце, голова товариства «Форум інноваційності ODIN» у Кракові Leszek Żebrowski, співorganizator симпозиуму Swietłana Tkaczuk із Кременецької гуманітарно-педагогічної академії, а також опікунка групи, мистець-педагог, директорка арт-студії «Пятерня» Tetiana Miałkowska з Луцька.

Інші учасники симпозиуму зі Швеції, Чилі, Німеччини, Італії, України та Польщі мали нагоду оглянути чудові колекції Музею волинської ікони, кафедрального собору Святих Апостолів Петра й Павла та замку Любарта в Луцьку.

Перебування у Кременці завершилося відкриттям інтердисциплінарної виставки учасників у історичному залі імені Гуго Коллонтая в колишньому єзуїтському колеґіумі, який зараз є частиною академії.

23 серпня учасники симпозиуму переїхали до Івано-Франківська, де наступного дня мали нагоду долучитися до відзначення Дня Незалежності України.

25 серпня художники провели в Центрі польської культури та європейського діалогу в Івано-Франківську майстер-класи для дітей віком 8–12 років. Вони склалися з двох частин. Перші заняття підготували та провели художники зі Швеції, які цього року склали найбільш чисельну іноземну групу. Другі заняття під керівництвом професора Терези Жебровської організували митці-педагози з Польщі. Того дня після полудня відбулася виставка робіт, створених під час симпозиуму. В Івано-Франківську пройшла теж зустріч Терези Жебровської, яка виконувала обов'язки художнього комісара пленеру, з професором Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Богданом Тимківим, метою якої був обмін досвідом і налагодження партнерських зв'язків.

Роботи, створені під час цього річного симпозиуму, разом із минулорічними картинками після видання нового каталогу виставлятимуть у мистецьких галереях і музеях Польщі. Організатори мають намір паралельно з виставкою сучасних митців показати роботи видатного художника Євстахія Васильковського, пов'язаного з передвоєнними кременецькими авторами.

Leszek ŻEBROWSKI,
голова товариства «Форум інноваційності ODIN»
у Кракові

На фото: 1. Група учасників симпозиуму на горі Бони у Кременці. 2. Група учасників симпозиуму перед ансамблем будівель Ордену єзуїтів. Колись тут був лицей, зараз мистецька гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка. Фото: Artur BARTKIEWICZ

«Serce sercu wiadomość przekazuje»: z historii kartek pocztowych

«Серце серцю вість подає»: з історії поштових листівок

Старі поштові листівки сьогодні справляють враження своєрідних послань із минулого в майбутнє. Цим ілюстрованим карткам належить особлива роль у збереженні сторінок історії Волині початку ХХ ст.

Старі поштові листівки сьогодні справляють враження своєрідних послань із минулого в майбутнє. Цим ілюстрованим карткам належить особлива роль у збереженні сторінок історії Волині початку ХХ ст.

Понад сто років тому поштові листівки мали багато різних назв: «отворити лист», «карта кореспонденційна», «картка для кореспонденції» (1895–1909), «karteczka pocztowa», «kartka-list», «odkryta», «kartka do pisania», «pocztówka» (1909–1917). Według fachowców początek XX w. stał się «złotym okresem» kartki pocztowej.

Filokartystyka, pojmowana jako zbieranie i badanie ilustrowanych pocztówek, powstała równocześnie z ich pojawieniem się w obiegu. Mimo rozpowszechnienia Internetu, pocztówka nadal jest przez ludzi uwielbiana. Żadna komunikacja elektroniczna nie zastąpi kilku szczerych, własnoręcznie napisanych słów, a właściwa ilustracja na kartce jeszcze bardziej podkreśli treść tekstu.

Pocztówka została wynaleziona na skutek potrzeby uproszczenia sposobu przekazywania informacji. Pierwsza wzmianka o kartach pocztowych datowana jest na rok 1777, gdy francuskie czasopismo «Almanach de la petite poste de Paris» poinformowało: «Pocztą przesyła grawerowane karty pocztowe bez kopert, dlatego zamieszczone w nich informacje są dostępne dla wszystkich». Natychmiast wokół wynalazku poja-

wiły się liczne kontrowersje. Oponenty twierdzili, że nowa usługa jest bezwstydną, ponieważ odkrywa tajemnice prywatnego życia danej osoby. Mimo to grawerowane kartki do końca XVIII w. stały się bardzo modne.

Współczesna pocztówka jako zjawisko masowe powstała o wiele później. Oto fakty i osoby, które wywarły największy wpływ na jej rozwój.

30 listopada 1865 r., w czasie konferencji pocztowej w mieście Karlsruhe, poczmistrz Prus Heinrich von Stephan zaproponował wprowadzenie nowej «karty pocztowej» («postblatt»), przeznaczonej do otwartych wiadomości. Projekt nie uzyskał jednak poparcia. Profesor Akademii Wojskowej w Wiedniu Emanuel German w gazecie «Neue freie presse» w dniu 26 stycznia 1869 r. również pisał o konieczności wprowadzenia kartek, które on nazywał «karteczkami pocztowymi» («postkarten»). 22 września tegoż roku w Austrii, po raz pierwszy w historii poczty światowej, wydrukowano otwarte listy, wykonane z grubego żółtego papieru o rozmiarach 123x83 mm. Na pocztówce wyciskano napis «korrespondenz karte» («karta korespondencyjna»), a w prawym

Старі поштові листівки сьогодні справляють враження своєрідних послань із минулого в майбутнє. Цим ілюстрованим карткам належить особлива роль у збереженні сторінок історії Волині початку ХХ ст.

Понад 100 років тому листівку називали по-різному: «открытое письмо», «карта кореспонденційна», «переписний листок» (1895–1909 рр.), «поштова карточка», «листова картка», «листівка», «дописна картка», «поштівка» (1909–1917 рр.). Початок ХХ ст., на думку фахівців, став золотою епохою поштової листівки.

Філокартія як сфера колекціонування й вивчення ілюстрованих поштових листівок зародилася одночасно з випуском в обіг цих карток. Попри поширення Інтернету, листівка й надалі залишається актуальною. Жодне електронне спілкування не замінить кількох сердечних власноруч написаних слів, а вдала ілюстрація на поштівці ще раз підкреслить значення тексту.

Поштовом до винаходу листівки стала потреба в спрощенні способу передачі інформації. Перша згадка про листівки датується 1777 р., коли французький журнал «Almanach de la petite poste de Paris» повідомив: «Пошта пересилає гравіровані поштові картки без конвертів, тому розміщена на них кореспонденція доступна для всіх». Відразу виникло чимало суперечок через це нововведення. Оponentи

стверджували, що нова послуга є безсоромною, адже розкриває таємниці приватного життя особи. Та, попри все, гравіровані картки кінця XVIII ст. швидко увійшли в моду.

Сучасна масова поштова листівка з'явилася значно пізніше. Ось факти та особистості, які найбільше вплинули на розвиток поштівки.

30 листопада 1865 р. під час поштової конференції в місті Карлсруе обер-поштмейстер Пруссії Генріх Штефан запропонував ввести новий «поштовий листок» («postblatt»), призначений для відкритих повідомлень. Проект не підтримали. Професор військової академії у Відні Еммануїл Герман у газеті «Neue freie presse» від 26 січня 1869 р. також писав про необхідність введення карток, які він назвав «поштовими карточками» («postkarten»). 22 вересня того ж року в Австрії, вперше в історії світової пошти, вийшли в обіг відкриті листи, виготовлені з цупкого жовтуватого паперу розміром 123x83 мм. На листівці був напис «korrespondenz karte» («карточка для кореспонденції»), а в правому куті – поштова марка. 1 жовтня 1869 р. картки для кореспонденції

C 100 C 80 C 60 C 40 C 10 M 100 M 80 M 60 M 40 M 10 Y 100 Y 80 Y 60 Y 40 Y 10 K 100 K 80 K 60 K 40 K 10

рогу замieszczano znaczek pocztowy. 1 października 1869 r. kartki do korespondencji pojawiły się w pocztowych okienkach, jednak nie było jeszcze na nich ilustracji.

Niemcy są przekonani, że ilustrowana karta pocztowa została wynaleziona przez handlowca książkami Augusta Schwartza z Oldenburga, który 16 lipca 1870 r. wypuścił kartkę z winiętką przedstawiającą artylerzystę z armatą.

W listopadzie 1870 r., podczas wojny francusko-pruskiej, wydawca książek Leon Besnardeau z Bretanii zauważył, że żołnierze ozdabiają rysunkami kupione u niego kartki korespondencyjne. Besnardeau sam zaczął ilustrować kartki umieszczając na nich litograficzne winiety przedstawiające broń i sceny bitewne.

W 1868 r. wydawnictwo Friedleina z Lipska i księgarz Herman Serbe z Pardubic zaproponowali wydawanie uniwersalnej karty pocztowej zawierającej dwadzieścia osiem najczęściej używanych w korespondencji pytań i wyrażeń.

Pierwsze ilustrowane kartki były czarno-białe. Wkrótce zaczęto wydawanie kolorowych, jednak jeszcze niedoskonałych chromolitografii. Pod koniec lat 90. XIX w. powstały autotypia i fototypia, najpierw czarna, później w sepii i kolorowa. Fototypia na długo pozostała głównym rodzajem ilustrowanej kartki, szczególnie geograficznej. Następnie zaczęto stosować technikę cynkografii i ksylografii, a później heliografii.

Najstarsze pocztówki wykonane są głównie za pomocą techniki litograficznej, rzadziej miedziorytu i stalorytu. Wizerunki w takich przypadkach były przeważnie wolną drukarską lub artystyczną interpretacją. Dopiero takie techniki, jak światłodruk, heliografiura i rotografiura pozwoliły na druk o wysokiej jakości. I tylko światłodruk umożliwił przeniesienie obrazu z dobrego zdjęcia na papier o wysokiej jakości. Na kartkach wykonanych w tej technice można było powiększyć ilustrację, podkreślając jednocześnie szczegóły. Po 1915 r. najbardziej popularną techniką obok trój- i czterokolorowego druku był offset. Jednak jako druk płaski i o dużej siatce znacznie obniżył on jakość ilustracji na pocztówce.

Od końca XIX do połowy XX w. bardzo popularne były kartki fotograficzne. Ich autorzy wykorzystywali gotowy papier fotograficzny, wykonany w formie pocztówki. Jakość takiej produkcji była różna, ale prawie każdy fotograf miał możliwość wysyłania wykonanych przez siebie zdjęć

jako pocztówek. Zdjęcia były uzupełniane w elementy ozdabiające. Zwłaszcza stosowano pozłotę, cekiny, wytłoczenia. Ozdoby wykonywano także z bawełny, ptasiego pierza, włosów, roślin, drzew, metali, celuloidu, jedwabiu, koralików, farb fluorescencyjnych itp. Autorzy pocztówek używali retuszu, kolaży z kilkoma widokami, dorysowywali chmury, słońce i księżyc, dekorowali pracę winiętami i ramkami.

Później kartka stała się towarem przynoszącym duże dochody. Aspekt komercyjny niewątpliwie był ważny, jednak nie zawsze decydujący. Niektóre pocztówki produkowano na zlecenie organizacji społecznych, osób prywatnych, wspólnot religijnych, właścicieli sklepów i pensjonatów. Nakład takich kartek był minimalny, dlatego do naszych dni przetrwało ich bardzo mało.

Praktycznie wszystkie dziedziny życia stały się tematem wydawanych pocztówek, które zachowały przez wiele wieków urok widoków, architektury, ludzi różnych ras i narodowości, różnorodność rzemiosł, codziennego życia, historycznych wydarzeń i ideologii.

W 1872 r. ilustracja, która wcześniej była umieszczana na tej stronie kartki, gdzie wpisywano adresata, została przeniesiona na stronę korespondencyjną. Pierwsze ilustracje zajmowały tylko część tej strony, ale stopniowo zajęły ją w całości. Odwrotna strona była przeznaczona wyłącznie na adres, a nadawca musiał pisać tekst na ilustracji lub nie pisać go wcale. Tę niedogodność usunięto dopiero w 1904 r., gdy jedną ze stron podzielono na dwa pola: jedno przeznaczone na treść korespondencji oraz drugie z miejscem na wpisanie adresata, jak to praktykuje się do dziś.

W 1874 r. na Kongresie Pocztowym w Bernie przedstawiciele 22 państw ustalili jedyny międzynarodowy rozmiar otwartego listu – 140x90 mm (w 1925 r. wprowadzono nowy międzynarodowy rozmiar – 150x105 mm).

(Ciąg dalszy w następnym numerze).

Wiktor LITEWCZUK

Ilustracje: 1. Lwów. Litografia 1895 r. Wydawnictwo nieznane. 2. Tarnopol. Litografia 1900 r. Wydawnictwo nieznane. 3. Stanisławów. Fototypia, kolaż ok. 1900 r. Stanisławów w 1914 r. Wydawnictwo «Lederer i Popper», Praga. 4. Czerniowce. Fototypia, kolaż ok. 1900 r. Wydawnictwo «Lederer i Popper», Praga. 5. Sambor. Fototypia, kolaż ok. 1900 r. Wydawnictwo C. Eisenberga, Sambor. 6. Drohobycz. Litografia ok. 1905 r. Wydawnictwo A. Schwidernoch, Wiedeń. 7. Lwów. Fototypia, kolaż ok. 1900 r. Wydawnictwo Niemojowskiego, Lwów.

z'явилися в поштових віконцях, проте на них ще не було ілюстрацій.

Німці впевнені, що ілюстровану листівку винайшов книготорговець Шварц з Ольденбурга, який 16 липня 1870 р. випустив першу художню поштівку із зображенням артилериста з гарматою.

У листопаді 1870 р. під час франко-пруської війни книготорговець Леон Беснардо з містечка Конлі, що в Бретані, помітив, як солдати оздоблюють малюнками куплені в нього кorespondenційні картки. Беснардо почав сам ілюструвати картки, розміщуючи на них літографічні вinięтки, які зображали зброю та батальні сцени.

У 1868 р. видавництво «Фрідлайн» із Лейпцига і книгар Герман Сербе з Пардубітц запропонували поширювати універсальну поштову картку, яка вміщувала б 28 найчастіше вживаних у кorespondenції питань.

Перші ілюстровані листівки були чорно-білими. Невдовзі почали випускати кольорові, але все ще недосконалі хромолітографії. В кінці 90-х років XIX ст. з'явилися автотипія і фототипія, спочатку чорна, потім сепія і кольорова. Фототипія надовго стала основним видом ілюстрованої листівки, особливо географічної. Згодом почали використовувати техніку цинкографії та ксилографії, а ще пізніше – геліографію.

Найстаріші листівки виконані переважно технікою літографії, рідше – мідьоритом або сталоритом. Зображення в цих випадках було переважно вільною друкарською або артистичною інтерпретацією. Лише такі техніки, як світлодрук, геліографія і ротографія, давали друк високої якості. Поміж них тільки світлодрук зробив можливим високоякісне перенесення зображення з кіліше фотографії на папір. На листівках, виконаних цією технікою, можна було збільшувати зображення й таким чином показувати його деталі. Після 1915 р. найпоширенішою технікою, поряд із три- та чотирикільорним друком, став офсет. Проте він, як друк плоский і з великою сіткою, значно знизив якість ілюстрації на листівці.

Із кінця XIX і до середини XX ст. надзвичайно поширеними стали фотографічні листівки. Їх автори використовували вже готовий фотопapir, виготовлений у форматі поштівки. Якість такої продукції була різною, адже практично кожен фотограф отримав можливість надси-

лати зроблений ним знімок як листівку. Такі світліни вони доповнювали оздоблювальними елементами. Використовували, зокрема, позолочення, блискітки, тиснення, а також накладання оздоблень із бавовни, пташиного пір'я, волосся, рослин, дерева, металу, целулоїду, шовку, бісеру, флуоресцентних фарб тощо. Автори листівок застосовували ретуш, колажі з кількома краєвидами, домальовували хмари, сонце та місяць, оформляли роботи вiнięтками й рамками.

Листівка згодом стала товаром, що приніс чималі прибутки. Комерційний аспект, безперечно, був важливим, проте не завжди вирішальним. Деякі поштівки видавали на замовлення громадських організацій, приватних осіб, релігійних громад, власників крамниць та пансіонатів. Тиражі листівок «на замовлення» були мінімальними, тому до наших днів їх збереглося обмаль.

Практично всі галузі життя стали темами для видання листівок, які пронесли крізь ціле століття красу краєвидів, архітектури, людей різних рас та національностей, різнобарв'я ремесел, побуту, історичних моментів та ідеологій.

У 1872 р. ілюстрацію, яку до цього часу розміщували на адресному боці картки, перенесли на кorespondenційний. Перші ілюстрації займали лише частину цього боку, але з часом заповнили увесь. Відповідно, зворотна сторона була призначена виключно для адреси, а відправник мусив писати текст на ілюстрації або ж не писати його взагалі. Цю незручність усунули лише в 1904 р., коли адресну сторону поділили на дві частини, так як це практикується й до сьогодні.

У 1874 р. на Всесвітньому поштовому конгресі в Берні представники 22 держав затвердили єдиний міжнародний розмір відкритого листа – 140x90 мм (у 1925 р. запроваджено новий міжнародний розмір – 150x105 мм).

(Продовження в наступному номері).

Виктор ЛІТЕВЧУК

Ілюстрації: 1. Львів. Літографія, 1895 р. Невідоме видавництво. 2. Тернопіль. Літографія, 1900 р. Невідоме видавництво. 3. Станіславів. Фототипія, колаж біля 1900 р. Станіславів у 1914 р. Видавництво «Ледерер і Поппер», Прага. 4. Чернівці. Фототипія, колаж біля 1900 р. Видавництво «Ледерер і Поппер», Прага. 5. Самбір. Фототипія, колаж біля 1900 р. Видавництво Х. Вісенберга, Самбір. 6. Дрогобич. Літографія, біля 1905 р. Видавництво А. Швідерноха, Вiєнь. 7. Львів. Фототипія, колаж біля 1900 р. Видавництво Неміювського, Львів.

20 lat «Wołyńskich Słowików»

«Волинським соловейкам» 20 років

W sobotę 29 września w sali koncertowej Pałacu Młodzieży Szkolnej odbyły się obchody 20-lecia Zespołu Pieśni i Tańca «Wołyńskie Słowiki» działającego przy Towarzystwie Kultury Polskiej im. Tadeusza Kościuszki w Łucku.

Uroczystość odbyła się w ramach XII Międzynarodowego Dziecięco-Młodzieżowego Festiwalu Polskiej Piosenki w Łucku «Polskie Kwiaty». Organizatorem wydarzenia było Towarzystwo Kultury Polskiej im. Tadeusza Kościuszki, zaś patronat objął Konsulat Generalny RP w Łucku. Obchody zaszczyli swoim udziałem: konsul Aneta Ksel z Konsulatu Generalnego RP w Łucku, pełniący obowiązki mera miasta Łucka Hryhorij Pustowit, ksiądz proboszcz Paweł Chomiak. Szczególnie ciepłymi uczuciami zebrani obdarzyli obecnego na sali księdza Ludwika Kamilewskiego, dzięki któremu dwadzieścia lat temu możliwy stał się początek działalności zespołu.

«Wołyńskie Słowiki» mają długą, bogatą i pełną sukcesów drogę artystyczną. Umiejętnie łączą nie tylko piosenkę i taniec, ale także bogate tradycje narodowe z współczesnością, dawne utwory i tańce z nowoczesną muzyką i wykonaniem. Założony w 1998 r. zespół, od początku prowadzony przez Piotra Miłogrodzkiego (kierownik muzyczny) i Antoninę Antonową (kierownik artystyczny).

Ostatnie 20 lat to niekończące się pasmo występów i sukcesów – by wymienić wszystkie należałoby poświęcić im osobną publikację. Do najważniejszych należały: nagroda za najlepszy zespół dziecięcy na Międzynarodowym Festiwalu Kołęd i Pastoralek w Będzinie (2001 r.), udział w polsko-niemiecko-ukraińskim projekcie «Trzy kultury» w Lublinie oraz II Zjeździe Chórów Słowiańskich w Katowicach (2004 r.), nagroda II Programu TVP na Międzynarodowym Festiwalu Kultury Kresowej w Mrągowie (2005 r.), nagroda Ministra Kultury i TVP na kolejnym Międzynarodowym Festiwalu Kultury Kresowej w Mrągowie (2007 r.), trzy pierwsze miejsca w trzech różnych kategoriach na XIII Międzynarodowym Festiwalu Piosenki Religijnej w Łodzi oraz I nagroda w XVI i XVII edycji tego festiwalu (2008, 2011, 2012 r.), I i II nagroda na IV Międzynarodowym Festiwalu «Słowiański wieniec» w Bułgarii (2010 r.), udział w XIX Festiwalu Dziecięcych Zespołów Folklorystycznych Mniejszości Narodowych w Węgorzewie (2014 r.) oraz w IX Polonijnym Festiwalu Dziecięcych Zespołów Folklorystycznych w Rzeszowie, wreszcie I miejsce w XVII Festiwalu «Kołęd i Szczodrywek nad Bugiem» we Włodawie. Łącznie zespół, przez 20 lat swojego istnienia, wystąpił na ponad 480 koncertach, głównie w Polsce i na Ukrainie. Całą historię zespołu mogliśmy także obejrzeć w formie pokazu zdjęć, które przez cały czas trwania jubileuszu były prezentowane publiczności na dużych ekranach bocznych.

Podczas uroczystości publiczność wysłuchała (i obejrzała) oczywiście – każdej piosenki towa-

rzyszył dopracowany w najdrobniejszych detalach układ taneczny) w wykonaniu «Wołyńskich Słowików» 13 piosenek, śpiewanych zarówno w języku polskim, jak i ukraińskim, w tym: «Polonez powitalny», «Kwiaty polskie», «Krakowiaczek», «Hej, sokoły», «Czerwone jagody», «Tyle słońca» i «Pożegnane tango». Na widzach ogromne wrażenie robiły zarówno mocne i czyste głosy artystów, porywająca choreografia, częste zmiany i bogactwo strojów, jak i ogromna pasja widoczna u artystów podczas występów. Za choreografię w zespole odpowiadają Halina Sokołowa i Jarosław Smyrnov, pracą z najmłodszymi zajmuje się Lubow Bajgota – bez ich zaangażowania nie byłby możliwy tak wspaniały efekt końcowy.

W obchodach 20-lecia działalności «Wołyńskich Słowików» wziął udział, jako zaproszony gość, zespół wokalny «Barwy» z Krasitowa pod kierownictwem Taisii Danyluk. W jego wykonaniu usłyszeliśmy kilka piosenek w nowoczesnych aranżacjach.

Magiczne chwile, wypełnione tańcem i muzyką, mijają bardzo szybko i uroczystość powoli zaczęła zbliżać się do końca. Najpierw ciepłe słowa skierowała do dzieci, ich rodziców oraz opiekunów konsul Konsulatu Generalnego w Łucku Aneta Ksel. Zwróciła uwagę na ogromny wkład pracy wielu pokoleń członków i opiekunów zespołu, bez których tak liczne sukcesy nie byłyby możliwe i życzyła «Wołyńskim Słowikom» kolejnych dwudziestu lat wypełnionych wspaniałymi występami.

Na koniec zabrała głos prezes TKP im. Tadeusza Kościuszki w Łucku Nina Poremska. «Szانونni goście, rodzice i dzieci. Dziś przypomnieliśmy sobie wszystkie nasze sukcesy z ostatnich 20 lat. Jesteście tacy młodzi – zwróciła się do zgromadzonych na scenie członków zespołu – a wasi poprzednicy są już dorosłymi ludźmi. Życzę wam, by czas spędzony w naszym Towarzystwie był szczęśliwy. Żeby przychodziło do nas wasze młodsze rodzeństwo. Cieszymy się, że możemy śpiewać i mówić w naszej mowie rodzinnej. Dziękuję waszym rodzicom, że wspólnie kontynuujemy nasze polskie tradycje». Następnie Prezes podziękowała za opiekę i wsparcie Konsulatu Generalnemu RP w Łucku, oraz wszystkim osobom zaangażowanym w wieloletnią pracę z zespołem. Pod koniec rozdano dyplomy zasłużonym członkom zespołu.

Z pewnością wielokrotnie usłyszemy jeszcze o «Wołyńskich Słowikach». Życzymy im kolejnych udanych dwudziestu lat!

Piotr KOWALIK,
nauczyciel skierowany do Łucka przez ORPEG
Zdjęcie autora

У суботу, 29 вересня, в концертному залі Палацу учнівської молоді відбулося урочисте відзначення 20-річчя ансамблю пісні й танцю «Волинські соловейки», що діє при Товаристві польської культури імені Тадеуша Костюшка в Луцьку.

Урочистість відбулася в рамках XII Міжнародного дитячо-молодіжного фестивалю польської пісні в Луцьку «Польські квіти», організованого Товариством польської культури імені Тадеуша Костюшка. Захід пройшов під патронатом Генерального консульства РП у Луцьку. У святкуванні взяли участь konsul Aneta Ksel із Генерального консульства РП у Луцьку, виконувач повноважень Луцького міського голови Григорій Пустовит та отець Павло Хом'як. Особливо тепло присутні зустріли отця Людвіка Камілевського, завдяки якому 20 років тому став можливим початок діяльності ансамблю.

«Волинські соловейки» мають довгий, багатий і всіяний успіхами мистецький шлях. Вони вмilo поєднують не тільки пісню та танець, але й багату національну традицію із сьогоденням, зокрема виконують старовинні пісні й танці в сучасному аранжуванні. Заснований у 1998 р. ансамбль із самого початку діяв під керівництвом Петра Мілогородського (музичний керівник) та Антоніни Антонової (художній керівник).

Останні 20 років були нескінченною смугою виступів та успіхів, яким можна присвятити окрему публікацію. Серед найважливіших – нагорода для найкращого дитячого ансамблю на Міжнародному фестивалі колядок і пасторалів у Бендзіні (2001 р.); участь у польсько-німецько-українському проєкті «Три культури» в Любліні та II З'їзді слов'янських хорів у Катовіцах (2004 р.); нагорода 2-го каналу TVP на Міжнародному фестивалі культури кресів у Мронгові (2005 р.); нагорода міністра культури та TVP на наступному Міжнародному фестивалі культури кресів у Мронгові (2007 р.); три перші місця у трьох різних категоріях на XIII Міжнародному фестивалі релігійної пісні в Лодзі та перша нагорода на XVI і XVII фестивалях (2008, 2011, 2012 рр.); перша і друга нагороди на IV Міжнародному фестивалі «Слов'янський вінок» у Болгарії (2010 р.); участь у XIX Фестивалі дитячих фольклорних груп національних меншин у Венгожеві (2014 р.) та у IX Фестивалі дитячих фольклорних колективів Полонії в Жешуві; перше місце на XVII Фестивалі колядок і щедривок на Бузі, що відбувся у Влодаві. Загалом протягом 20 років свого існування ансамбль виступив на понад 480 концертах, переважно в Польщі та Україні. З усією історією колективу можна було ознайомитися, переглядаючи фотографії на великих бічних екранах протягом усього ювілейного концерту.

Під час урочистостей глядачі насолодилися 13 піснями в супроводі ретельно підготовлених танців. «Волинські соловейки» ви-

конали композиції польською та українською мовами. Це, зокрема, «Polonez powitalny», «Kwiaty polskie», «Krakowiaczek», «Hej, sokoły», «Czerwone jagody», «Tyle słońca» і «Pożegnane tango». Глядачів вразили сильні голоси юних артистів, цікава хореографія, багатство костюмів, а також радість, яку випромінювали молоді виконавці під час виступів. За хореографію в ансамблі відповідають Галина Соколова та Ярослав Смирнов, найменшими учасниками колективу займається Любов Байгота. Без їхньої майстерності та відданості не вдалося би досягнути таких чудових результатів.

У святкуванні 20-річчя діяльності «Волинських соловейків» як запрошений гість взяв участь вокальний колектив «Барви» із Красилова під керівництвом Таїсії Данилюк. У його виконанні глядачі почули декілька пісень у сучасному аранжуванні.

Чарівні моменти, наповнені танцями та музикою, пролетіли дуже швидко, й захід почав наблизитися до кінця. Теплі слова, адресовані дітям, їхнім батькам та керівникам ансамблю, висловила konsul Генерального консульства РП у Луцьку Aneta Ksel. Вона підкреслила великий внесок у діяльність колективу його керівництва та багатьох поколінь артистів, без яких численні успіхи не були б можливі. Побажала також «Волинським соловейкам» автивних виступів протягом щонайменше наступних 20 років.

На завершення із словом виступила голова Товариства польської культури імені Тадеуша Костюшка в Луцьку Ніна Поремська. «Шановні гості, батьки та діти. Сьогодні ми пригадуємо всі наші успіхи за останні 20 років, – звернулася вона до учасників ансамблю, що зібралися на сцені. – Ви ще такі юні, а ваші попередники вже стали дорослими людьми. Я бажаю вам, щоб час, проведений у нашому товаристві, був для вас щасливим, і щоби до нас приходили ваші менші брати й сестри. Ми тішимося, що можемо співати й розмовляти рідною мовою. Я дякую вашим батькам, що ми разом продовжуємо наші польські традиції». Потім очільниця товариства подякувала за турботу та підтримку Генеральному консульству РП у Луцьку та всім, хто протягом багатьох років долучався до роботи в ансамблі. Наприкінці заходу заслуженим членам колективу вручили дипломи.

Звичайно, ми ще багато разів почujemo про «Волинських соловейків». Бажаємо ансамблю наступних 20 років успіхів!

Пьотр КОВАЛИК,
учитель, скерований до Луцька організацією ORPEG
Фото автора

в województwie małopolskim на челе з Ryszardem Sobierajem, Prezesem Towarzystwa Krzewienia Tradycji Kawalerii Polskiej im. Rotmistrza Witolda Pileckiego w Chrzanowie, księdza Władysława Czajkę, proboszcza parafii św. ap. Piotra i Pawła w Równem i wszystkich, którzy przybyli на uroczystość.

Zabrzmiały hymny obu narodów – Polski i Ukrainy. Rozpoczął się świąteczny wieczór. Prowadzący po polsku i ukraińsku przypomnieli najważniejsze fakty z historii. Wyeksponowali to, iż Polska zawsze istniała w sercach i umysłach Polaków, niezależnie, gdzie przebywali i mieszkali, pokonywali trudności, walczyli i nigdy nie spoczęli на laurach. Goście przemawiali, а w każdym słowie brzmiała нута поваги, dumy i radości.

Władysław Bagiński z wdzięcznością i wzruszeniem przyjmował życzenia i każde słowo będące wyrazem sympatii i przyjaźni, gotowości do współpracy polsko-ukraińskiej oraz wymiany doświadczeń w wielu dziedzinach. Nie zabrakło подарunków, pamiątkowych wpisów do albumów i świeżych polskich kwiatów. Serdeczne życzenia dalszej działalności, równie owocnej i pięknej, wypełniały scenę teatru, а z widowni płynęły zasłużone бrawa.

Друга część wieczору то была ucztа dla oczu i uszu. Utwory muzyczne polskie, ukraińskie, europejskie, światowe działały на niemal wszystkie zmysły słuchaczy. Oryginalna choreografia do dzieła Edwarda Griega «W grocie króla gór» wywołała podziw i zachwyt. Kwartet smyczkowy wykonał wiązkę polskich utworów. Niektórzy bardzo wrażliwi muzycznie słuchacze przekonywali, że było 25 fragmentów różnych kompozycji muzycznych. Oczywiście był też chórалny śpiew zespołu «Wesoły wieczór». Usłyszeliśmy «Głęboką studzienkę», «Ułani, ulani...», «Bo wszyscy Polacy to jedna rodzina». Zespół «Faustyna» wzruszył całą widownię śpiewem pieśni «Orzeł Biały», а także rozweselił lżejszym repertuarem np.: «Bije mama».

Następnie przyszła kolej на tańce towarzyskie, nowoczesne, w pięknym wykonaniu. Taniec «Wiosenka» zaskoczył, бо то jesień, pora deszczowa, wietrzna, а «Rusalki» w zwiewnych króciutkich sukienkach z mgiełką на ramionach, boso płaśаły unosząc się над ziemią. Ale то nie była pomyłka, wszystko в odpowiedniej porze. То nowe czasy, wiosna в umysłach! Pierwsze dni życia в wolnej, niepodległej Ojczyźnie, chociaż skromnej, biednej, prawie nagiej, аle zwycięskiej.

Mocny akcent на zakończenie wieczору в wykonaniu zespołu рокowego «ChiCha» podobał się wszystkim, аle najbardziej młodziej części publiczności. Powiało nowoczesnością – то dobry znak. Nie stójmy в miejscu, celebруем pamięć przeszłości, аle sięgajmy по nowe.

Други dzień przyniósł nowe przeżycia. Spokanie integracyjne в Ośrodku Wypoczynkowym в Aleksandrii umożliwiło nawiązanie nowych znajomości. Oprócz śpiewów i płaśów były opowieści о dawnych czasach. Nie zabrakło polskich potraw: pyszny gorący rosolek, staropolski bigos, znakomicie doprawiony i kiełbaski z Polski wszystkim smakowały.

Trzeci dzień то czas pożegnań. Niektórzy wstali już przed wschodem słońca, żeby przygotować się do dalekiej podróży. Uroczysta msza św. в kościele pod wezwaniem św. Piotra i Pawła odprawiona przez proboszcza napełniła wszystkich duchem nadziei. Jeszcze podziękowania i błogosławieństwo на drogę. Delegacje z Polski udały się на cmentarz, gdzie в ciszy i skupieniu zostały złożone wieńce i kwiaty на grobach poległych żołnierzy в 1920 r. Wszystko stało się jednością – pamięć, historia i współczesność, święto i zwykły dzień.

Elżbieta PIOTROWSKA,
nauczycielka skierowana przez ORPEG
do pracy dydaktycznej в Równem

Zdjęcia udostępnione przez Władysława BAGIŃSKIEGO

str. 1

чолі з головою Товариства пропагування традицій польської кавалерії імені ротмістра Владислава Пілецького Рyszardом Собераєм, пароха парафії Святих Апостолів Петра і Павла в Рівному, ксьондза Владислава Чайку тощо.

Прозвучали гімни Польщі та України, після чого позпачалася урочиста частина. Ведучі польською та українською нагадали найважливіші історичні факти, наголосивши на тому, що Польща завжди існувала в серцях та умах поляків, незалежно від того, де вони проживали; вони долали труднощі, боролися й ніколи не почивали на лаврах. Промовляли й гості, і в кожному слові звучали пошана, гордість і радість.

Владислав Багінський із вдячністю та зворушенням приймав побажання й кожне слово, кожен вираз симпатії та приязні, готовності до польсько-української співпраці й обміну досвідом у багатьох галузях. Не бракувало подарунків, привітань у пам'ятних альбомах і квітів. Сердечні побажання такої ж плідної подальшої діяльності наповнювали театральну сцену, а глядацький зал відгукувався заслуженими аплодисментами.

Друга частина вечора стала насолодою для очей та вух. Польські, українські та світові музичні твори не залишили байдужими майже нікого зі слухачів. Оригінальна хореографія до композиції Едварда Гріга «У печері гірського короля» викликала захват. Скрипковий квартет виконав попури з польських творів. Деякі слухачі переконували, що розпізнали 25 фрагментів різних музичних композицій. Звісно, був і хоровий спів у виконанні колективу «Веселий вечір». Присутні почули «Глибoku криничку», «Улани, улани...», «Бо всі поляки – це одна сім'я». Ансамбль «Фаустина» зворушив усіх глядачів піснею «Білий орел», а також розвеселив легшим репертуаром, наприклад твором «Б'є мама».

Потім надійшла черга сучасних парних танців. Здивував танок «Веснянка», аде вже осінь, дощова та вітряна пора, а «Русалки» в коротеньких легеньких сукенках із прозорими накідками на плечах танцювали босоніж, пурхаючи над землею. Але цей танець мав своє пояснення, аде перші дні життя у вільній, незалежній Батьківщині, хоч нужденній, бідній, майже нагій, але непереможній, – це нові часи, коли весна панувала в умах.

Фінальний акорд на закінчення вечору у виконанні рок-групи «ChiCha» сподобався усім, аle найбільше молоді. Повіяло сучасністю – це гарний знак. Не треба стояти на місці, потрібно вклонятися пам'яті минулого, аle й сягати за новим.

Другий день приніс нові емоції. Інтеграційна зустріч у відпочинковому центрі в Олександрії дала можливість завести нові знайомства. Крім співів і танців, були розповіді про давні часи. Не обійшлося без польських страв: чудовий гарячий бульйон, старопольський добряче приправлений бігос, ковбаски з Польщі смакували всім.

Третій день – час прощання. Дехто встав до сходу сонця, щобі приготуватися до близької подорожі. Свята меса в костелі Святих Апостолів Петра і Павла, яку відслужив парох, наповнила усіх надією. Потім – подяка і благословення на дорогу. Делегації з Польщі пішли на кладовище, де в тиші та зосередженні поклали вінки та квіти на могилах загиблих у 1920 р. солдатів. Усе стало одним цілим – пам'ять, історія і сучасність, свято і звичайний день.

Elżbieta Piotrowska,
учителька польської мови,
скерована до Рівного організацією ORPEG

Фото надав Владислав БАГІНСЬКИЙ

Wszystkim Członkom,
 Działaczom i Sympatykom
**Towarzystwa Kultury Polskiej
 na Rówieńszczyźnie
 im. Władysława Reymonta**
 składamy, z okazji tak pięknego jubileuszu,
 najlepsze i płynące prosto z serca życzenia
 kolejnych 25 lat
 wypełnionych samymi sukcesami.

Redakcja «Monitora Wołyńskiego»
 Stowarzyszenie Kultury Polskiej
 im. Ewy Felińskiej на Wołyniu

W Równem spotkali się przedstawiciele mniejszości polskiej

Представники польської меншини зустрілися в Рівному

W Równem odbył się kolejny etap projektu «Wspomaganie rozwoju mniejszości polskiej na Ukrainie», w ramach którego powstać mają Innowacyjne Centra Aktywności Lokalnej.

У Рівному відбувся черговий етап проекту «Підтримка розвитку польської меншини в Україні», в рамках якого мають бути створені інноваційні центри локальної активності.

30 września odbyło się już trzecie spotkanie poprowadzone przez trenerki Natalię Neczyporuk (Łuck) i Martę Andruszko (Lwów). Projekt ma na celu aktywizowanie mniejszości polskiej i zachęcanie jej do działania.

Z prezentacji diagnozy potrzeb przeprowadzonej przez uczestników projektu wynika, że satysfakcjonująca jest ilość przedsięwzięć kulturalnych i prozdrowotnych w polonijnych środowiskach. Mniejszość polska potrzebuje jednak aktywniejszej integracji z Ukraińcami i intensywniejszej współpracy z lokalnymi władzami. Młodzież natomiast potrzebuje więcej kontaktów i spotkań z rówieśnikami z Polski.

Jesteśmy już na etapie krystalizacji pomysłów, które mają zostać wdrożone do grudnia bieżącego roku. Pomysły mają być: mierzalne, odpowiadające potrzebom lokalnego środowiska polonijnego, mają motywować do rozwoju i aktywności, być inspirujące, ciekawe i przede wszystkim powinny mieć długotrwały efekt i szerokie spektrum odbiorców. Liderzy organizacji, rodzice, uczniowie i nauczyciele tym razem opracowywali już konkretne plany wdrożenia swoich pomysłów, które zaprezentują na oficjalnym spotkaniu podsumowującym we Lwowie.

Gospodarzem spotkania był Ukraińsko-Polski Sojusz im. Tomasza Padury. Pomieszczeń i sprzętu multimedialnego na potrzeby projektu użył Uniwersytet Gospodarki Wodnej i Zasobów Naturalnych w Równem.

Koordinatorem projektu finansowanego w ramach sprawowania opieki Senatu RP nad Polonią i Polakami za granicą jest Fundacja «Wolność i Demokracja».

Ewa MAŃKOWSKA,
Ukraińsko-Polski Sojusz im. Tomasza Padury
Zdjęcia udostępnione przez Natalię Neczyporuk

30 września przeszła trzecia зустріч, яку провели тренерки Наталія Нечипорук (Луцьк) та Марта Андрушко (Львів). Проект спрямований на активізацію та заохочення до дій польської меншини.

Відповідно до презентації результатів дослідження потреб, проведеного учасниками

проекту, в польських громадах задовільною була кількість культурних і оздоровчих заходів. Водночас польська меншина потребує активнішої інтеграції з українцями та інтенсивнішої співпраці з місцевою владою. Натомість молодь хоче мати більше контактів та зустрічей зі своїми однолітками з Польщі.

Зараз ми перебуваємо на стадії кристалізації ідей, які мають бути втілені до грудня цього року. Ідеї повинні бути вимірюваними, задовольняти потреби місцевої польської громади, мотивувати до розвитку та активності, надихати, бути цікавими та, передусім, мати довгостроковий ефект і широкий спектр одержувачів. Лідери організації, батьки, студенти та викладачі цього разу розробляли конкретні плани втілення своїх задумів, які представлять на офіційній підсумковій зустрічі у Львові.

Господарем заходу був Українсько-польський союз імені Томаша Падури. Приміщення та мультимедійне обладнання для проекту надав Національний університет водного господарства та природокористування в Рівному.

Координатором проекту, який фінансується в рамках допомоги Сенату Республіки Польща для Полонії та поляків за кордоном, є фонд «Свобода і демократія».

Ewa MAŃKOWSKA,
Ukraińsko-polski sojusz imienia Tomasza Padury
Foto nadała Natalia NECZYPORUK

Porządkowanie na cmentarzach

Прибирання на кладовищах

W sobotę 6 października członkowie Polonijnego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego w Tarnopolu porządkowali polskie cmentarze w Mikulińcach (rejon trembowelski) oraz w Berezowicy Wielkiej (rejon tarnopolski).

Mikuliniecki cmentarz, położony przy barokowym kościele pw. Trójcy Przenajświętszej z 1779 r. jest dość duży, a niektóre nagrobki znajdują się w bardzo opłakanym stanie. Dużo płyt leży na ziemi. Ale nie można powiedzieć, że jest całkiem zaniedbany – widać, że ktoś na miarę sił porządkuje ten teren. Przy cmentarzu spotkaliśmy staruszka, który na nasz widok bez wahania stwierdził, że nas wysłał ksiądz.

Osobliwością tego cmentarza są znajdujące się tu grobowce rodziny hrabiów Rejów i księży, a nie tylko zwykłych mieszkańców wsi. Zresztą Mikulińce mogą się pochwalić bogatą historią.

Członkom PSKOT udało się uporządkować sporą część terytorium cmentarza, ale pozostało jeszcze dużo do zrobienia. Wrócimy się tam na wiosnę – tak samo, jak i na cmentarz w Berezowicy Wielkiej.

Wielkoberezowicki cmentarz to polsko-ukraińska nekropolia, stosunkowo nieduża i dość zadbane. Mogiły są umieszczone blisko siebie, część zarośnięta krzakami i chmielem – jak polskie, tak i ukraińskie. Cieszy, że część mogił jest uporządkowana.

Odwiedziliśmy też cmentarz w Strusowie, którym opiekują się dwie organizacje – «Sławutycz» (Warszawa) i Centrum Ukraińsko-Polskiej Kultury w Czerkasach.

PSKOT od trzech lat porządkuje polskie grobowce na Cmentarzu Mikulinieckim w Tarnopolu oraz terytorium cmentarza wojskowego i kaplicy w Zborowie (odnowione i odbudowane przez Fundację «Mosty»), uczestniczy także w akcji «Mogiłę pradziada ocal od zapomnienia» w Zbarażu i Berezowicy Małej.

Środki finansowe na sprzęt niezbędny dla porządkowania cmentarza przeznaczył Sejm i Senat RP za pośrednictwem Fundacji «Pomoc Polakom na Wschodzie».

Maryna WOJNOWA,
Polonijne Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe
w Tarnopolu

P. S. Prosimy, aby odezwali się ludzie, którzy jako wolontariusze porządkowali lub porządkują polskie cmentarze w trembowelskich Mikulińcach i Berezowicy Wielkiej: poloniatarnopol@gmail.com.

У суботу, 6 жовтня, члени Тернопільського культурно-просвітницького полонійного товариства наводили лад на кладовищах у Микулинцях (Теребовлянський район) і Великій Березовиці (Тернопільський район).

Микулинецьке кладовище, розташоване поблизу барокового костелу Пресвятої Трійці (1779 р.), досить велике, деякі його нагробки перебувають у доволі плачевному стані. Багато плит лежать на землі. Проте не можна сказати, що цвинтар абсолютно занедбаний. Помітно, що хтось дбає про цю територію. Біля кладовища ми спіткали дідуся, який, побачивши нас, безпеліційно заявив, що нас послав ксьондз.

Особливістю цього цвинтаря є склепи графського роду Реїв, могили священиків, а не лише звичайних сільських жителів. Та й узагалі Микулинці можуть похвалитися багатою історією.

Членам товариства вдалося навести лад на великій частині території цвинтаря, але залишилося ще багато роботи. Ми повернемося сюди навесні, так само, як і на кладовище у Великій Березовиці.

Великобerezовицький цвинтар – це польсько-український некрополь, відносно невеликий і досить доглянутий. Могили розташовані щільно одна біля одної, частина їх заросла кущами та хмелем – як польські, так і українські. Тішить, що частина могил прибрано.

Відвідали ми також кладовище у Струсові, яким опікуються організація «Славутич» (Варшава) і Центр українсько-польської культури в Черкасах.

Тернопільське полонійне товариство вже три роки доглядає за польськими могилами на Микулинецькому кладовищі в Тернополі, прибирає територію військового цвинтаря і каплицю в Зборові (їх відновив фонд «Мости»), а також бере участь в акції «Могилу прадіда врятуй від забуття» в Збаразі й Малій Березовиці.

Кошти на купівлю знарядь, необхідних для прибирання кладовища, надали Сейм та Сенат РП за посередництвом фундації «Допомога полякам на Сході».

Марина ВОЙНОВА,
Тернопільське культурно-просвітницьке
полонійне товариство

P. S. Prosimy відгукнутися осіб, які прибирали або прибирають польські кладовища у Микулинцях і Великій Березовиці: poloniatarnopol@gmail.com.

Pisał artykuł, a powstała książka

Стаття перетворилася на книгу

4 października w sali konferencyjnej biblioteki Wschodnioeuropejskiego Uniwersytetu Narodowego im. Łesi Ukrainki pracownik Katedry Historii Światowej tej uczelni dr Oleh Razyhrajew przedstawił swoją kolejną monografię.

4 жовтня в конференц-залі бібліотеки Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки презентував свою монографію кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії СНУ Олег Володимирович Разиграєв.

Кsiążka zatytułowana «Po obu stronach frontu» poświęcona jest działalności organizacji społecznych na Wołyniu w latach I wojny światowej. Taki tytuł autor wybrał nieprzypadkowo, ponieważ w latach 1914–1918 tereny Wołynia były na przemian kontrolowane przez walczące strony – Imperium Rosyjskie i Austro-Węgry.

Wiele prac historycznych poświęcono I wojnie światowej, ale mało jest publikacji o wydarzeniach z tego okresu na terenie Ukrainy – w szczególności na Wołyniu. Jeszcze mniej jest prac, w których zgłębia się życie społeczne i losy zwykłych ludzi, którzy padli ofiarą przełomowego dla Europy i świata wydarzenia. Właśnie temu obszarowi poświęcona jest książka «Po obu stronach frontu». Autor zbierał dane z wielu źródeł, pracując aż w dziesięciu archiwach, w tym w dwóch polskich. Jednak praca warta była wysiłku: uzyskane dane po raz pierwszy zostały umieszczone w książce Oleha Razyhrajewa. Jak przyznał autor, początkowo planował napisać na ten temat niewielki artykuł, ale przedmiot badań okazał się tak interesujący, że z zebranego materiału powstała obszerna książka. Na szczególną uwagę zasługują ilustracje, z których część publikowana jest po raz pierwszy.

Znaczenia i aktualności książki dowodzą słowa autora: «Wojna to nie tylko przetrwanie, morderstwa, ofiary, akcje militarne, to także przyływ aktywizmu społecznego. Tu można doszukiwać się podobieństw z sytuacją na wschodzie Ukrainy, zaistniałej również w roku czternastym: wolontariat, działalność spontanicznie powstających organizacji społecznych wyraźnie przypomina wydarzenia z czasów I wojny światowej. I jeszcze jedno: wojna stała się czynnikiem przebudzenia świadomości narodowej».

«Po obu stronach frontu» będzie można kupić pod koniec października w wydawnictwie «Weża-Druk» lub na stronie internetowej historians.in.ua.

Prezentacja odbyła się w ramach konferencji historycznej «Wołyń podczas rewolucji ukra-

Анатолій ОЛІХ
Здjęcia автора

їнській в latach 1917–1921» zorganizowanej przez: WUN im. Łesi Ukrainki, Kijowski Uniwersytet Narodowy im. Tarasa Szewczenki, Instytut Historii Ukrainy Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, Ministerstwo Edukacji i Nauki Ukrainy, Wołyńską Radę Obwodową i Wołyńską Obwodową Administrację Państwową. Konferencja zgromadziła około 40 naukowców ze znanych uczelni oraz instytucji naukowych Wołynia z różnych części Ukrainy. Uczestniczył w niej też jeden z recenzentów monografii, dr hab. Mariusz Korzenowski z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Книга «По обидва боки фронту» присвячена діяльності громадських організацій на Волині в роки Першої світової війни. Таку назву автор обрав не дарма, адже в 1914–1918 рр. ці землі опинялися почергово під владою сторін, що воювали, – Російської та Австро-Угорської імперій.

Першій світовій війні присвячено чимало історичних праць, проте про події Великої війни саме на території України – і Волині зокрема – публікацій обмаль. Ще менше розвідок, у яких висвітлена соціальна історія, долі звичайних людей, які потрапили у вир цієї визначальної для Європи і всього світу події. Власне оцій малодослідженій діяльній присвячена книга Олега Разиграєва. Дані довелося збирати буквально по крихтах у десяти архівах,

два з яких – польські. Проте робота була варті затратених на неї зусиль: багато джерельних даних у книзі «По обидва боки фронту» опубліковано вперше. Як зізнався сам автор, спочатку він планував написати лише невелику статтю, проте дослідження настільки його захопили, що стаття поступово перетворилася на об'ємну книгу. Окремої згадки заслуговують ілюстрації, яких у книжці багато; деякі матеріали теж оприлюднено вперше.

Про актуальність і потрібність книги можна сказати словами автора із його вступної промови: «Війна – це не тільки виживання, вбивства, жертви, військові дії, це ще й сплеск громадського активізму. І тут можна провести паралелі із ситуацією на сході України, яка теж почалася в 14-му році: волонтерство, діяльність стихійно організованих громадських організацій чітко перегукуються із подіями Першої світової війни. І ще один момент: війна стала чинником пробудження національної свідомості».

Придбати книгу «По обидва боки фронту» можна буде вже наприкінці жовтня у видавництві «Вежа-Друк» або на сайті historians.in.ua.

Презентація відбулася в рамках історичної конференції «Волинь у роки Української революції 1917–1921 рр.», організаторами якої виступили СНУ імені Лесі Українки, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут історії України Національної академії наук України, Міністерство освіти і науки України, Волинська обласна рада та Волинська обласна державна адміністрація. Конференція зібрала близько 40 дослідників із відомих навчальних і наукових установ Волині та різних куточків України. Взяв у ній участь і один із рецензентів монографії, професор, доктор наук Маріуш Коженьовський з Університету Марії Склодовської-Кюрі в Любліні.

Анатолій ОЛІХ
Фото автора

Zbliża się «Frontera»

26 września w księgarni «Є» w Łucku odbyła się prelekcja «100 lat białoruskiej literatury: od modernizmu do postmodernizmu». Wykład zorganizowano w ramach przygotowań do Międzynarodowego Festiwalu Literackiego «Frontera», który odbędzie się w Łucku 17–18 listopada.

Była to już czwarta z sześciu zaplanowanych prelekcji w ramach projektu edukacyjnego «Sztuka po przełomie: 1918–2018», poświęconego literaturze czterech narodów: Ukrainy, Polski, Białorusi i Łotwy. W ramach trzech poprzednich spotkań rozmawiano o literaturze Ukrainy, teraz nadeszła kolej na zapoznanie się z literaturą krajów uczestniczących w Festiwalu. Tak się złożyło, że literatura białoruska dla większości Ukraińców to swoista terra incognita. Janka Kupała, Wasil Bykau, Uładzimir Karatkievicz, noblistka Swiatłana Aleksijewicz – to nazwiska znane chyba każdemu ukraińskiemu czytelnikowi. I to wszystko, podczas gdy w literaturze naszych sąsiadów jest jeszcze wiele nazwisk i utworów, które warto by znać.

O historii i współczesności białoruskiej literatury oraz o tym, co obecnie czytają Białorusini, opowiadał Jahor Dziobik, doktorant Narodowej Akademii Nauk Białorusi, wykładowca na Wydziale Filologii i Dziennikarstwa Wschodnioeuropejskiego Uniwersytetu Narodowego im. Łesi

Ukrainki. Prelekcję prowadził po białorusku i ten język nie sprawił problemów zgromadzonemu w księgarni.

Szczególnie interesująca była ostatnia część wykładu, w której Jahor Dziobik przybliżył twórczość współczesnych białoruskich pisarzy, m.in. Andreja Chadanowicza, Wiktora Żybula, Alhierda Bacharewicza, Marii Martysiewicz, Wałżyny Mort, Sławamira Adamowicza. Pod koniec spotkania pokazane zostały nagrania, na których białoruscy autorzy czytali swoje utwory. Następnie odbyła się dyskusja.

Organizatorami projektu są Zjednoczenie Artystyczne «Stendal», Departament Kultury Łuckiej Rady Miejskiej, Wydział Filologii i Dziennikarstwa WUN im. Łesi Ukrainki i księgarnia «Є».

Przypominamy, że w ramach projektu 31 października do Łucka przyjedzie poeta, tłumacz i literaturoznawca Ostaп Sliwiński, który przedstawi dzieje polskiej literatury w latach 1918–2018.

Анатолій ОЛІХ

Наближається «Фронтера»

26 вересня у книгарні «Є» в Луцьку прочитали лекцію «100 років білоруської літератури: від модернізму до постмодернізму». Захід відбувся в рамках підготовки до Міжнародного літературного фестивалю «Фронтера», який проходить у Луцьку 17–18 листопада.

Це була вже четверта із шести лекцій освітнього проекту «Мистецтво після зламу: 1918–2018», присвяченого літературним надбанням чотирьох країн: України, Польщі, Білорусі та Латвії. Три попередні лекції були присвячені літературі України, тепер настала черга дізнатися про літератури інших країн-учасниць фестивалю. Так склалося, що білоруська література для більшості українців – така собі terra incognita. Янка Купала, Василь Бикав, Уладзімір Караткевіч, нобелівська лауреатка Світлана Алексієвич – ось перелік імен, які, мабуть, зможе назвати кожен наш пересічний читач-співвітчизник. І це, в більшості випадків, усе. А в літературі наших сусідів є ще багато інших імен і творів, із якими варто ознайомитися.

Про історію, здобутки, тенденції білоруської літератури і про те, що зараз читають білоруси, розповів Ягор Дзьобік, аспірант НАН Республіки Білорусь, викладач факультету філології та журналістики Східноєвропейського національного університету імені Лесі Україн-

ки. До речі, доповідач вів лекцію білоруською мовою і вона була зрозумілою слухачам.

Особливо цікавою була остання частина доповіді, в якій Ягор Дзьобік розповідав про творчість сучасних прозаїків і поетів Білорусі, зокрема Андрея Хадановіча, Віктора Жибуля, Ольгерда Бахаревича, Марії Мартисевич, Вальжини Морт, Славоміра Адамовіча. Закінчилася лекція переглядом відеороликів, у яких білоруські автори читали свої тексти, та спілкуванням присутніх із доповідачем.

Організаторами проекту виступили мистецьке об'єднання «стендаль», департамент культури Луцької міської ради, факультет філології та журналістики СНУ імені Лесі Українки та книгарня «Є».

Нагадаємо, що в рамках проекту 31 жовтня до Луцька приїде відомий поет, перекладач і літературознавець Остап Сливинський, який розповідатиме про польську літературу періоду 1918–2018 рр.

Анатолій ОЛІХ

Czarodziejski świat Józefa Mehoffera

«Teraz jesteś dla mnie prawie synonimem szafirowego koloru» – pisał Mehoffer do żony w trakcie pracy nad «Dziwnym ogrodem», jednym z najpiękniejszych ze swoich obrazów.

Trudno w biografii Józefa Mehoffera odnaleźć ślady skandalu, burzliwych i niezwykłych romansów lub choćby jakiejś niezwykłej awantury. Zatem wszystkie te cechy, które sprawiają, że wydarzenie lub artysta «sprzedaje» się lepiej, w tym przypadku nie znajdują zastosowania. Jak więc zareklamować artystę, o którym można «tylko» powiedzieć, że był malarzem, grafikiem, rysownikiem, projektantem witraży, projektantem mebli, wnętrz i tkanin, scenografem teatralnym, a na dodatek kochał swoją żonę?

A może wyjątkowe, nasycone, intensywne, dotykające zmysłowości, symboliczne płótna mistrza, w których sfera rzeczywistości stapia się ze sferą wyobraźni, realizm natomiast przenika się z sacrum, wystarczą, aby raz na zawsze zakochać się w pracach Józefa Mehoffera. I nie trzeba już wtedy żadnych słów, żadnych biografii, żadnej analizy dzieła, można tylko stać i patrzeć na kolejne, wręcz metafizyczne obrazy – «Majowe słońce», «Czerwona parasolka», «Dziwny ogród». To przy nich odpływamy w inne, mniej realne światy, choć same dzieła wydają się, na pierwszy rzut oka, jak najbardziej mocno zakotwiczone w ziemskim realizmie.

Nawet dom artysty, pełniący w tej chwili rolę muzeum, mieszczący się w Krakowie przy ul. Krupniczej 26, jest uznawany przez zwiedzających za miejsce szczególne i wyjątkowe.

Malarz kochał każdy kontakt z naturą, to ona dawała mu pole dla twórczej wyobraźni. Flora z całą obfitością roślinnych motywów, w wyolbrzymionych koronach kwiatów, przestylizowanymi pąkami, łodygami układającymi się w ozdobne, symetryczne sploty tworzą treść, aurę i klimat obrazów Mehoffera.

Józef Mehoffer, zgodnie z rodzinną tradycją – ojciec był prawnikiem po Uniwersytecie Lwowskim – studia rozpoczął na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jednocześnie jednak, ku radości swoich współczesnych i następnych pokoleń, zaczął naukę w Szkole Sztuk Pięknych. Może byłby i dobrym prawnikiem, ale prawdopodobnie nikt by już po latach o nim nie pamiętał, lecz artystą okazał się wręcz wyjątkowym.

Każdy, kto choćby raz zetknął się z pracami artysty, zapewne powie, że nie tylko nie roztrwonił ani nie zmarnował ogromnego talentu danego mu przez Opatrzność, ale w niezwykle sposób go rozwinął i pomnożył. Jego plastyczna wszechstronność budzi do dzisiaj podziw, graniczący u niektórych z uwielbieniem, a poziom do

jakiego doszedł w swej sztuce, skłania do najwyższego szacunku.

Gabriela WOŹNIAK-KOWALIK,
nauczycielka skierowana do Łucka i Kowla przez ORPEG
Ilustracje: Wikipedia

Магічний світ Юзефа Мегоффера

«Тепер ти для мене стала майже синонімом сапфірового кольору», – писав Мегоффер до дружини під час роботи над «Чудесним садом», однією з найкращих своїх картин.

шому випадку не спрацюють. Отож, як розрекламувати митця, про якого можна сказати «тільки», що він був художником, графіком, рисувальником, автором проектів меблів, інтер'єрів і тканин, театральним сценографом, а також кохав свою дружину?

А, може, надзвичайних, насичених, інтенсивних, символічних полотен майстра, які торкаються чуттєвості і в яких сфера дійсності зливається зі сферою уяви, а реалістичне наскрізь пронизується священним, буде достатньо, аби раз і назавжди закохатися в роботи Юзефа Мегоффера? І не потрібно тоді жодних слів, жодних біографій, жодного розбору картини. Можна лише дивитися на чергові, можна навіть сказати метафізичні, полотна: «Травневе сонце», «Червона parasolka», «Чудесний сад». Саме дивлячись на них, ми линемо в інші, менш реальні світи, хоча на перший погляд здається, що твори автора базуються на приземленому реалізмі.

Навіть дім митця, який знаходиться у Кракові на вулиці Крупнічій, 26 і виконує нині роль музею, відвідувачі вважають особливим місцем.

Художник любив кожен контакт із природою. Саме вона давала йому поштовх для творчої фантазії. Флора з усім багатством рослинних мотивів, зі стилізованими пуп'янками, стеблами, що укладаються в ошатні, симетричні сплетіння, створюють сенс, ауру й настрій картин митця.

Юзеф Мегоффер, згідно із сімейною традицією (його батько був юристом у Львівському університеті), вступив на юридичний факультет Ягеллонського університету. Проте одночасно – на радість своїх сучасників і майбутніх поколінь – почав навчання у Школі художніх мистецтв. Може, Мегоффер і був би непоганим юристом, проте, скоріш за все, через багато років ніхто би про нього не згадав, а от митцем він виявився просто надзвичайним.

Кожен, хто хоч раз зіткнувся з полотнами митця, мабуть, скаже, що той не тільки не змарнував величезного таланту, подарованого йому провидінням, але й неймовірно його розвинув. Художня всебічність Мегоффера і сьогодні викликає захоплення, яке в деякого межує з обожненням, а рівень, котрого він досягнув у своєму мистецтві, викликає щонайвищу пошану.

Габрієля ВОЗНЯК-КОВАЛІК,
вчителька, скерована до Луцька і Ковеля
організацією ORPEG
Ілюстрації: Wikipedia

ПРАСА // РОБОТА

Вакансії в Нововолинському районі

Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець	Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець	Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець
Агроном	5 400	Надання консультацій з впровадження й освоєння науково обґрунтованої системи землеробства та подальшої інтенсифікації рослинництва та застосування препаратів з метою збільшення виробництва і підвищення якості продукції рослинництва	Головний технолог	6 000	Приготування сировини для косметичних засобів	Комплектувальник меблів	6 900	Виробництво меблів
Адміністратор	4 000	Здійснювати контроль за наявністю матеріальних ресурсів, контролює додержання вимог щодо збереження якості товарів та торгівлі ними тощо. Магазин «Світ гардин»	Двірник	4 175	Прибирання території міста, побілка бордюр та ін. Режим роботи: з 6.00 до 14.00, обідня перерва: з 10.00 до 11.00; субота – з 6.00 до 11.00	Контролер енергонагляду	3 723	Обслуговування споживачів електричної енергії; зняття показань електролічильників; вручення рахунків, попереджень про відключення
Адміністратор	4 500	Робота в кафе «Базилік» відповідальність. Стресостійкість, ввічливість. Вміння створювати командну роботу, з досвідом роботи від 1 року в сфері обслуговування	Директор філії	6 400	Організація виробничо-господарської, фінансової та комерційної діяльності філії, розвиток структури продаж філії, забезпечення виконання плану збору страхових платежів, керування роботою персоналу	Контролер у ливарно-му виробництві	4 500	Контролює та приймає відливки після вибирання та обробування. Навчання професії на виробництві
Адміністратор (господар) залу	5 000	Робота по продажу будівельних матеріалів	Довбальник	5 556	Оброблення на довальному верстаті складних і особливо складних деталей 7-10 квалітетам (2-3 класам точності), які потребують комбінованого кріплення і вивірення в декількох площинах згідно кресленням тощо	Кур'єр	3 800	Робота з документами
Апаратник змішування	4 315	Намішувати сировину відповідно до затверджених формул та зразків. Здійснювати поточний аналіз та дослідження (у вигляді термошкафу) сировини, матеріалів, напівфабрикатів, готової продукції	Економіст	3 823	Нормування випуску продукції, калькуляція собівартості, планування витрат та доходів, навик роботи з комп'ютером та оргтехнікою, знання програми 1С:8	Кухар	3 723	Приготування страв згідно технологій в кафе «DAS».
Бармен	3 800	Приготування коктейлів у кафе «Ново піцца»	Електрогазоварник	4 354	Зварювальні роботи та ін.	Кухар	3 800	Знання технології приготування перших та других страв, десертів
Бармен	3 723	Приготування коктейлів та інших напоїв в кафе «DAS»	Електрогазоварник	10 000	Електрогазоварювальні роботи різної складності	Кухар	4 102	Приготування страв згідно правил виробничої санітарії
Бармен	3 725	ГРК «Бобри +»	Електрогазоварник	4 000	Виконує ручне дугове, плазмове, газове зварювання, автоматичне і напівавтоматичне зварювання простих деталей та конструкцій. Адреса: пр. Перемоги, 20	Лаборант (хімічні та фізичні дослідження)	4 020	Хімік-лаборант, приготування сировини для косметичних засобів. Обов'язкове знання ПК
Бісквітник	4 800	Робота в кондитерському цеху, ведення процесу формування тіста для пряників і печива	Електрогазоварник	8 000	Роботи по зварюванню деталей та конструкцій	Лаборант хіміко-бактеріологічного аналізу	3 723	Проводить різноманітні хіміко-бактеріологічні аналізи води
Бухгалтер	3 936	Введення бухгалтерського обліку, впевнений користувач програми 1С:8, здатність до навчання, уважність, вміння працювати з великим обсягом інформації	Електрогазоварник	7 500	Зварювання. Необхідний стаж роботи – 2-3 роки.	Листоноша (поштар)	3 723	Рознесення пошти, поштових відправлень, періодичних видань, пенсій (0.9 од)
Бухгалтер	4 100	Ведення податкового і бухгалтерського обліку, знання 1С бухгалтерії (версія 7)	Електрогазоварник	3 800	Роботи по електрозварюванню на будівництві	Лікар загальної практики-сімейний лікар	3 723	Робота в поліклініці по прийому хворих
Вантажник	3 723	Навантаження ТПВ, прибирання біля сміттєвих контейнерів та ін.	Електромеханік лінійних споруд електрозв'язку та абонентських пристроїв	5 170	Експлуатаційно-технічне обслуговування лінійно-кабельних ліній, усунення пошкоджень на лінійно-кабельних спорудах, абонентських пристроїв у встановлені контрольні терміни	Майстер	4 230	Організовує та забезпечує виконання поточного та капітального ремонту об'єктів благоустрою: видалення сухих, аварійних дерев; грейдеравання доріг; очищення зливових каналізацій; косіння трави; обрізка дерев і ін.
Вантажник	4 500	Робота на гуртовні «Овен», необхідно мати водійські права	Електромонтажник з освітлення та освітлювальних мереж	3 723	Обслуговування житлового фонду	Майстер	6 500	Старший майстер (з експлуатації мереж), організація безпечної та безаварійної експлуатації підземних газопроводів і споруд на них
Вантажник	3 820	Переміщення вантажів	Електромонтер з ремонту та обслуговування апаратури та пристроїв зв'язку	3 723	Забезпечує безаварійну і надійну роботу пристроїв зв'язку. Вивчає умови роботи пристроїв, виявляє причини передчасного зносу, вживає заходів щодо їх попередження та усунення. Контролює правильність експлуатації пристроїв зв'язку та ін.	Майстер	6 000	Майстер (з експлуатації систем газопостачання) організація безпечної та безаварійної експлуатації підземних газопроводів і споруд на них
Вантажник	5 500	Переміщення вантажів, тел. 096 3319859	Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування	3 823	Ремонт та обслуговування електроустаткування	Майстер	5 500	Ремонт доріг, теплокомунікацій та будівельні роботи
Вантажник	3 737	Навантажувати, перевозити, переносити і розвантажувати вантажі у складських приміщеннях	Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування	3 723	Розбирає, здійснює ремонт електроустаткування будь-якого призначення, всіх типів і габаритів тощо	Малляр	4 200	Ремонтні роботи по фарбуванню
Вантажник	4 800	Наявність медичної книжки. Робота на складі, перевезення вантажу	Завідувач складу	5 000	Робота по продажу будівельних матеріалів	Малляр	3 800	Виконання будівельних робіт
Водій автотранспортних засобів	7 500	Робота на спеціалізованих автомобілях по доставці хлібобулочних і кондитерських виробів по торгових точках міста	Землероб	6 500	Готує за заданими рецептами формувальні, стрижневі суміші. Можливе навчання професії на виробництві	Машиніст (кочегар) котельної	5 000	Обслуговування котлів на твердому паливі (вугілля, дерево)
Водій автотранспортних засобів	7 000	Перевезення птиці по Україні	Зуборізьник	5 556	Нарізання зубів різного профілю і кроку 7 ступеня точності на складних і відповідальних деталях на зуборізьних верстатах різного типу тощо	Машиніст екскаватора	4 929	Навантаження сміття, породи; планування площ; очищення зливних каналів; копання ґрунту та ін.
Водій автотранспортних засобів	3 723	Перевезення автобусом пасажирів пільгової категорії, працівників і кондитерських виробів по торгових точках міста	Зуборізьник	7 500	Нарізає зовнішні та внутрішні зуби циліндричних та конічних шестерень, зубчастих коліс	Машиніст екскаватора одноковшового	7 300	Посвідчення на машиніста екскаватора
Водій автотранспортних засобів	8 000	Керує автомобілями всіх типів та марок, закріплених за ним наказом по підприємству. Здійснює перевезення керівників та спеціалістів. Заправляє автомобіль паливом, мастильними матеріалами та охолоджувальною рідиною, веде облік за використанням палива	Інженер з комп'ютерних систем	4 640	Ремонт, налаштування та обслуговування комп'ютерної техніки	Машиніст мостового перевантажувача	6 000	Роботи по переміщенню вантажу. Навчання професії проводиться безпосередньо на виробництві
Водій автотранспортних засобів	10 000	Приймає вантажі зі складу підприємства відповідно до товаро-супровідних документів. Доставляє вантажі до місця їх призначення, забезпечує необхідний режим зберігання і збереження їх під час транспортування. Здає доставлені вантажі, отримує від покупця підписані ним товарні та товаро-транспортні накладні та передає їх у бухгалтерію підприємства	Інженер-електронік	3 800	Сервісне обслуговування домофонних систем, ремонт або заміна зношених деталей та встановлення нових	Машиніст тепловоза	5 475	Машиніст тепловозу виконує роботу по прийманню і здачі тепловоза на початку і в кінці зміни, веденню поїзда, виконанню маневрової роботи, службового ремонту та підготовці тепловоза до комісійного огляду
Водій автотранспортних засобів	4 979	Транспортні засоби ГАЗ-66 (спецтехніка), УАЗ, ГАЗ-3307, ЗІЗ-130 (автокран), «Славути»	Інспектор електрозв'язку	5 000	Продаж послуг споживачам масового сегменту відповідно до доведених планів, якісне обслуговування споживачів, укладання договорів про надання телекомунікаційних послуг, надання консультацій	Машиніст-кранівник	3 723	Керує мостовими і шлюзовими кранами, оснащеними різними вантажозахватуючими пристроями під час виконання простих робіт на вантажні, розвантажні та транспортуванні вантажів
Водій навантажувача	6 000	Перевезення сировини та готової продукції навантажувачем. Вести облік витрат газу та дизельного палива	Інспектор кредитний	3 790	Ведення клієнтської бази. Оформлення заяв на кредитування. Залучати клієнтів до кредитування, робота з паперами, обслуговування клієнтів (консультації, подальша робота з клієнтами)	Менеджер (управитель) з постачання	7 000	Пошук сировини, матеріалів для виробництва металоконструкцій
Водій транспортно-прибиральної машини	5 356	Перевезення твердих побутових відходів та інших вантажів	Кабельник-спаювальник	4 600	Експлуатаційно-технічне обслуговування лінійно-кабельних споруд, кабельної каналізації, проведення капітального та поточного ремонтів	Менеджер (управитель) із збуту	5 000	Пошук, підбір автозапчастин, їх реалізація
Вчитель загальноосвітнього навчального закладу	3 723	Викладання англійської мови для дітей центру «Індіго»	Касир (на підприємстві, в установі, організації)	3 723	Робота на міському ринку, знання касового апарату	Механік	5 000	Забезпечення безпечної роботи всіх видів устаткування, своєчасний ремонт та обслуговування
Газорізьник	10 000	Виконує кресне та повітряно-плазмове прямолінійне та фігурне різання у вертикальному та нижньому положенні металу, простих деталей з вуглецевої сталі з розмічанням плазмове-дугових машинах тощо. Робота в 3 зміни	Касир торговельного залу	5 000	Робота по продажу будівельних матеріалів	Механік з ремонту устаткування	11 000	Старший механік з ремонту стаціонарного обладнання, забезпечує безпечної та безаварійної роботи шахтних підйомних установок, здійснює нагляд за роботою контрольно-вимірвальних приладів, теплотехнічних пристроїв, забезпечує своєчасний та якісний ремонт всього теплотехнічного господарства шахти
Гірник з ремонту гірничих виробок	9 500	Виконує настилення постійної за встановленим профілем з використанням шаблонів та ватерпасів в гірничих виробках, підривання виробки вручну, розбирання, чищення, заміну, шпал та рейок, проводить заготівлю рейок	Касир торговельного залу	5 000	Проведення розрахунків з покупцями, здійснення чіткого і ввічливого обслуговування покупців	Механік з ремонту підземної дільниці	12 100	Керує роботою спеціалізованих бригад з ремонтного обслуговування обладнання, забезпечує грамотну та безаварійну експлуатацію обладнання, організовує періодичні огляди обладнання, бере участь у розслідуванні аварій
Гірник очисного забою	11 000	Виконання комплексу робіт під час очисного виймання корисної копалини та робіт, пов'язаних з проведенням печей, просівів, гезенків, ортів, розрізів лав, монтаж камер згідно технології ведення робіт	Касир торговельного залу	5 000	Робота в супермаркеті «Болак» м. Нововолинськ	Начальник відділу	4 950	Керує науково-технічною та технологічною підготовкою енергозабезпечення підприємства. Організовує технічно правильну експлуатацію і своєчасний ремонт устаткувань та енергосистем
Головний інженер	4 850	Експлуатація житлового фонду	Керівник музичний	3 048	Виконувати програму навчання і виховання дітей у ДНЗ, виявляти та розвивати творчі, індивідуальні та музичні здібності дітей, спільно з вихователем організувати святкові ранки	Начальник гаража	6 000	Забезпечення утримання складу автотранспорту в належному стані
			Клеєвар (виробництво целюлози, паперу, картону й виробів з них)	5 000	Виконує роботи згідно робочої інструкції та технологічного процесу. Слідкує за якістю клею, який готує			
			Комірник	3 923	Робота з товаро-матеріальними цінностями			

За детальною інформацією звертайтеся
у Нововолинську міську залію
Волинського обласного центру зайнятості:

м. Нововолинськ, пров. Поштовий, 1;
тел.: (0334) 43-21-15

Z Łucka do Centrum Nauki Kopernik

Łazienki Królewskie, Barbakan, Zamek Królewski, Centrum Nauki Kopernik i inne warszawskie zabytki, a także ulice lubelskiej starówki były głównymi punktami na mapie podróży uczniów z Łucka do Polski, która odbyła się w ostatnich dniach września.

Із Луцька до Центру науки «Коперник»

Лазенки, барбакан, Королівський замок, Центр науки «Коперник» та ще кілька варшавських об'єктів, а також вулички Старого міста в Любліні були основними пунктами на карті подорожі учнів із Луцька до Польщі, що відбулася в останні дні вересня.

Учні суботньо-недільної школи з вивчення польської мови, яка діє при Товаристві польської культури на Волині імені Еви Фелінської, щороку мають можливість відвідувати Польщу, мандрувати її містами, відпочивати. Під час таких поїздок вони ознайомлюються з культурою сусідньої держави, важливими пам'ятками архітектури, удосконалюють свої мовленнєві вміння на практиці. Наприкінці вересня відбулася чергова поїздка, під час якої півсотні учнів разом зі своїми вчителями та директором школи Олександром Свіцю відвідали Варшаву та Люблін.

Помімо дощ хłodної погоди вийшла автокарова okazała się niezwykle ciepłym i bogatym w emocje doświadczeniem. Pierwszego dnia młodzież z Wołynia, w większości po raz pierwszy, odwiedziła stolicę Polski. Wycieczka po Warszawie była niezwykle urozmaicona, ponieważ dzieci oprowadzała doświadczona przewodniczka ze stołecznego Centrum Informacji Turystycznej. Najpierw grupa z okien autokaru zapoznała się z ulicami Starej i Nowej Warszawy. Następnie wycieczkowicze odwiedzili największy warszawski park Łazienki Królewskie. Choć nie udało się obejrzeć całego terenu o powierzchni 76 ha, uczestnicy odwiedzili najważniejsze miejsca, zapoznali się z najciekawszymi, często tajemniczymi historiami oraz oczywiście znaleźli czas na pamiątkowe zdjęcia. Zainteresowanie uczniów wzbudziły mało znane strony historii Polski oraz jej ostatniego króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Zdjęcia przy pomniku marszałka Józefa Piłsudskiego, jego opancerzonym Cadillacu i pałacu Belweder dodały wycieczce szczególnego uroku.

Po wizycie w parku uczestnicy wyjazdu udali się na Stare Miasto. Tu przeszli uliczkami odnowionymi po II wojnie światowej, zwiedzili

Rynek, Warszawski Barbakan, Katedrę św. Jana Chrzciciela, Zamek Królewski. Swoimi wrażeniami dzielili się już wieczorem w hotelu na przedmieściach Warszawy, gdzie zatrzymali się na noc.

Następny dzień był nie mniej dynamiczny. Po śniadaniu grupa od razu udała się do Centrum Nauki Kopernik – nowoczesnego, innowacyjnego muzeum naukowo-praktycznego, zlokalizowanego nad Wisłą. Ponadto prawdziwą niespodzianką było 450 interaktywnych eksponatów, których można było dotykać, robić doświadczenia, fotografować. Żaden z uczestników wyjazdu dotychczas nie widział niczego podobnego. Nic dziwnego, ponieważ Centrum Nauki Kopernik jest jednym z najbardziej nowoczesnych ośrodków edukacyjnych w Europie. Uczestnicy byli zachwyceni wspaniałą ekspozycją, z radością eksperymentowali i brali udział w doświadczeniach, wszyscy chętni mogli odwiedzić laboratoria fizyczne, chemiczne i biologiczne, a także wziąć udział w warsztatach z robotyki.

Choć emocji było dużo, po krótkim odpoczynku wycieczkowicze odwiedzili także wieczorny Lublin. Krótki spacer w pobliżu Lubelskiego Zamku, ulicami Starego Miasta, pamiątkowe zdjęcia w pobliżu Ratusza – to wszystko niestety już przeszłość. W następnym dniu uczestnicy wyjazdu powrócili do Łucka. Entuzjazm wycieczkowiczów, materialne wsparcie rodziców i organizacyjne wysiłki dyrekcji szkoły sprawiły, że ta podróż była możliwa i pozostawiła po sobie niezapomniane wrażenia.

Wiktor JARUCZYK
Zdjęcie autora

Учні суботньо-недільної школи з вивчення польської мови, яка діє при Товаристві польської культури на Волині імені Еви Фелінської, щороку мають можливість відвідувати Польщу, мандрувати її містами, відпочивати. Під час таких поїздок вони ознайомлюються з культурою сусідньої держави, важливими пам'ятками архітектури, удосконалюють свої мовленнєві вміння на практиці. Наприкінці вересня відбулася чергова поїздка, під час якої півсотні учнів разом зі своїми вчителями та директором школи Олександром Свіцю відвідали Варшаву та Люблін.

Незважаючи на доволі прохолодну погоду, автобусна мандрівка видалася вкрай теплою й багатою на враження, емоції. У перший день столицю Польщі. Розгорнута екскурсія Варшавою була надзвичайно насиченою, оскільки її провела для групи дітей досвідчена екскурсоводка зі столичного Центру туристичної інформатії. Спочатку відбулася ознайомча поїздка вулицями Старої та Нової Варшави. Після цього учасники мандрівки відвідали найбільший парк столиці Королівські Лазенки. Хоч і не вдалося обійти всі алейки 76 гектарів площі, проте оглянути найвизначніші місця, ознайомитися з найважливішими історіями і таємницями, сфотографуватися встигли. Учням припали до душі малознані сторінки історії Польщі та її останнього короля Станіслава Августа Понятовського. Знімки поблизу пам'ятника маршала Юзефа Пілсудського, його броньованого «Каділлака» та палацу Бельведер додали особливого настрою.

Після відвідин парку учасники поїздки вирушили до Старого міста. Тут пройшли-

ся відновленими після Другої світової війни вуличками, а також оглянули площу Ринок, Варшавський барбакан, Собор Святого Іоанна Хрестителя, Королівський замок. Силою-силенню нових вражень уже ділилися після вечері перед сном в одному з невеликих готелів на околиці Варшави.

Наступний день був не менш динамічним. Після сніданку одразу вирушили до Центру науки «Коперник» – сучасного інноваційного науково-практичного музею, розташованого на березі річки Вісли. Понад 450 інтерактивних експонатів, які можна було чіпати руками, досліджувати, фотографувати, були справжньою несподіванкою. Чогось подібного ще не бачив жоден член екскурсійної мандрівки. І не дивно, адже це один із найсучасніших ознайомчо-освітніх центрів Європи. Учасники залишилися в захваті від чудових галерей, із радістю самі були експериментаторами й піддослідними, всі охочі могли відвідати фізичну, хімічну та біологічну лабораторії, а також долучитися до семінару з робототехніки.

Хоч емоції і було багато, однак після короткого відпочинку учасники мандрівки відвідали ще й вечірній Люблін. Невеличка екскурсія поблизу Люблінського замку, прогулянка вуличками Старого міста, пам'ятні світліни поблизу ратуші – все це, на жаль, уже в минулому. Повернення до Луцька й теплі обійми рідних чекали на учасників поїздки наступного ранку. Ентузіазм учнів, матеріальна підтримка батьків, організаційні старання дирекції школи зробили поїздку можливою, а враження незабутніми.

Wiktor JARUCZYK
Фото автора